

BENEŠKA VOJNA PROTI TUNIŠKIM GUSARJEM

Flavij BONIN

ravnatelj Pomorskega muzeja "Sergej Mažera", 66330 Piran, SLO
direttore del Museo del mare "Sergej Mažera", Pirano

IZVLEČEK

Gusarski in piratski napadi so vedno imeli dvojen pomen. Ko so bili primorani v boj z močnejšim nasprotnikom so bila to prava herojska dejanja. Večinoma pa je bilo ravno nasprotno, ko so gusarji napadali slabo oborožene trgovske ladje, so trgovcem in potnikom naredili veliko škode. Gusarstvo v Sredozemskem morju je imelo dolgo tradicijo. Že v dobi Rimskega imperija je doživelo svoj prvi razcvet. V različnih obdobjih je doživljalo padce in vzpone. Nabolj je gusarstvo cvetelo v 16. stoletju, ko so bili muslimanski gusarji z afriških obal sestavni del turške mornarice. Zadnji večji gusarski napadi v Sredozemlju pa so bili v 20 letih 19. stoletja.

Zadnji večji vojaški poseg Beneške republike je bila v 80. letih 18. stoletja vojna s tuniškimi gusarji na severni obali Afrike. Vojaške akcije so se začele že v 60. letih 18. stoletja in s krajšimi premirji so se nadaljevale do propada Beneške republike. Gusarji so na celotnem področju severne Afrike (Maroko, Alžir, Tunis, Tripoli) izkoristili vsako napetost na evropski celine ter napadali in ropali trgovske ladje. V tem obdobju so se poslabšali predvsem politični odnosi med Turčijo in Rusijo.¹ Anglija, Francija, Nizozemska, Danska in še nekatere evropske pomorske države pa so sklenile, da bodo plačevale gusarjem letno dajatev za varno plovbo. Na ta način naj bi privarčevale denar in številne nevšečnosti z odkupnino ugrabljenih in zajetih trgovcev ter ladij. Beneški senat je sprejel določene ukrepe za varnejšo plovbo. Leta 1763 je podpisal pogodbo o svobodni plovi z

gusarji s področja Tunisa, naslednje leto je podpisal pogodbo z gusarji iz Tripolija, leta 1765 pa z maročanskimi gusarji.² V primeru, da je bila katera izmed beneških ladij napadena, so ji morale druge beneške ladje v bližini pomagati. Pogodbe so gusarjem prepo-vedovale zapirati beneške državljane in vpluti v Jadransko morje.³

Gusarji so tudi po podpisu pogodb večkrat kršili določila. Ulcinjski in alžirski gusarji so večkrat napadli albansko obalo, ki je bila v posesti Serenissime. Pridružili so se jim gusarji iz Tunisa in Tripolija.

Z alžirskimi in tuniškimi voditelji se je senat dogovoril za mir, s tripolskimi pa ne. Senat je naročil Petim modrim za trgovino (Cinque savii alla mercanzia), naj preuči nastali položaj in primerno ukrepa.⁴

Vodja tripolskih gusarjev je postavljaj nove zahteve,

1 Prim. Stefani Giuseppe, L'assicurazione a Venezia dalle origini alla fine della Serenissima, Trieste 1956, str. 129; Romanin Samuele, Storia documentata di Venezia I-XI, Venezia 1853, VIII. del, str. 288; Alberto Santoni, Da Lepanto ad Hampton Roads, Storia e politica navale dell'eta' moderna (secoli XVI-XIX), Milano 1990, str. 128-130

2 Prim. Stefani Giuseppe, o.c. str. 129; Romanin Samuele, o.c. str. 288, Giuseppe Gatteri, Storia Veneta, Venezia 1863, str. 147

3 Prim. Maštrovič Vjekoslav, Poslednji gusari na Jadranskom moru, Zagreb 1983

4 129 - Prim. Cessi Roberto, Storia della Repubblica di Venezia, Milano 1968, str. 111; Giuseppe Cappelletti, Storia della Repubblica di Venezia, Venezia 1848, VIII. knjiga, str. 10; Samuele Romanin, o.c. VI. knjiga, str. 433; Antonio Battistella, La Repubblica di Venezia ne' suoi undici secoli di storia, Venezia 1921, str. 565; Pompeo Molmenti, La storia di Venezia nelle vita privata, str. 144; (Svet petih modrih za trgovino - Cinque savii alla mercanzia) Magistratura je bila ustanovljena leta 1506. Sestavljalo jo je pet svetnikov, ki so opravljali službo štiriindvajset mesecev. Za člane so izbrali senatorje, ki so pluli in so se dobro spoznali na pomorsko trgovino. Do leta 1517 je bila magistratura začasna, tega leta so jo uvedli za stalno.

Glavna naloga Sveta je bila ureditev trgovske izmenjave v Benetkah. V njihovi pristojnosti je bilo reševanje sporov v trgovini, kjer so lahko primerno ukrepali. Imeli so nadzor nad davki in so lahko prisostvali zasedanju večine magistratur (Svetov), da bi bolje uskladili delovanje upravnih teles. Pomagali so ostalim magistraturam (svetom) pri organizaciji pomorskega prometa in trgovine.

ki so bile za Beneško republiko nesprejemljive. Senat je uvidel, da brez vojaškega posega ne bo nič dosegel. Pred Tripoli je poslal admirala Jacoba Nanija z močno vojaško floto. Glavni namen admirala je bila osvoboditev beneških državljanov in blaga, ki so ga gusarji zaplenili. Beneški admiral je gusarje opozoril, da če ne bodo osvobodili ujetnikov, bodo Benečani uporabili oboroženo silo.

Gusarji so se z bali groženj in osvobodili ujetnike ter vrnili zaplenjeno blago. Podoben položaj je nastal dvajset let kasneje - leta 1784. Tokrat so beneške trgovce napadli gusarji s področja Tunisa. Zanimiv je povod za nastalo napetost med državama. Tuniški trgovci so najeli beneško ladjo za prevoz blaga iz Aleksandrije v Sfax. Na ladji je izbruhnila kuga in že pred odhodom iz Aleksandrije je umrl ladijski poveljnik, ladjo pa je upravljalo preostalih 8 mornarjev. Med plovo so umrli trije mornarji in 10 tuniških potnikov (trgovcev). Zaradi kritičnih razmer so morali ladjo preusmeriti na Malto. Ko je ladja prispela na Malto, so jo zaradi zdravstvene zaščite skupaj s tovorom zažgali.⁵ Preživeli tuniški trgovci se z odločitvijo niso strinjali in so se pritožili tuniškemu vladarju Hamudaju. Menili so, da se beneški mornarji niso dovolj zavzeli, da bi rešili tovor. Glede na zdravstvene norme je bil ukrep malteškega Zdravstvenega urada povsem v skladu s tedanjo zakonodajo. Vročekrvni tuniški vladar pa je požig izkoristil v svoj prid in Beneški republiko napovedal vojno.⁶

Beneški senat je podrejenim magistraturam naročil,

da oborožijo in izpopolnijo floto, da bo pripravljena na morebitni vojaški spopad z gusarji.

21. junija 1784 je vrhovni voditelj admiral Angelo Emo čakal na izplutje iz beneškega pristanišča.⁷ Floto so sestavljale sledeče ladje: linijski ladji Fama (vodil jo je admiral Angelo Emo) in Forza (admiral Giovanni Moro), fregata Palma (kapetan Marco Cigogna), šambek Tritton (kapetan Girolamo Zoppola), bombardi Distruzione (kapetan Giuseppe Dupleffis) in Polonija (Vincenzo Tommasi) ter galeota na vesla Esploratore.⁸

Na beneški bombardi Distruzione je bil kronist Tommaso Mascheroni, ki je opisal pot, potek vojnih operacij ter vrnitev ladij v Benetke.⁹

Za obdobje od 22. septembra 1785 do 30. marca 1786 pa hrani PAK ladijski dnevnik fregate Sirene, ki jo je vodil poveljnik Andrea Quirini.¹⁰

Omenjeni deli se po vsebini močno razlikujeta. Kronist T. Mascheroni je opisal potovanje z ladjami, kraje in mesta, kjer so se zasedrali, ter potek beneških napadov na tunizijska mesta. V ladijskem dnevniku fregate Sirene pa so admiralovi dnevni ukazi (priprava ladje za boj, taktični razpored ladij, najnujnejša popravila na ladjah, nega bolnikov, količina dnevnega obroka in vode, kaznovanja ob kršitvah discipline itd., nikjer pa ni opisana škoda, ki so jo povzročile bombe).

V Kotorju so se jim pridružile še druge ladje, floto je tako sestavljalo štiriindvajset vojaških ladij, od tega je bilo šest linijskih.¹¹ V ladijskem dnevniku Sirene so omenjene sledeče: linijske ladje ("nave") Fama, Eolo

Vodili so delovanje dveh glavnih trgovskih skladišč "Fontica dei Tedeschi" in "Dogane da mar". V teh ustanovah ni bilo dovoljeno uskladiščiti trgovsko blago za dalj časa brez potrebnega dovoljenja.

Sodbe, ki so jih svetniki izrekli tujim trgovcem, so bile neprizivne.

Svetniki so sodelovali pri sklepanju zavarovanj ladij in ladijskega tovara.

Kaznovali so tiste trgovce, ki so opravljali trgovske posle, ne da bi bili vpisani v register trgovcev.

- 5 Prim. Battistella Antonio, o.c., str. 764; Romanin Samuele, o.c. VI, knjiga str. 348; (Magistrato sopra la sanita' - Magistrato so v Benetkah ustanovili leta 1485. Sestavljali so jo trije providurji in dva nadprovidurja, službo so opravljali dvanaest mesecev.

Zdravstveni urad v Benetkah je postal vzor vsem ostalim podobnim ustanovam v evropskih deželah.

Njihova glavna naloga je bila skrb nad zdravstvenim stanjem v mestu. Zaradi tega so morali spremljati zdravstveno stanje vsega Sredozemlja. Morali so vedeti, kje so se pojavile nalezljive bolezni, da so lahko primerno ukrepali. V primeru nenadnih smrtnih primerov so izvolili zdravnika (Protomedico), ki je mrlič v prisotnosti providurjev pregledal.

Izdajali so dovoljenja za obisk ljudi, ki so opravljali karanteno. Skrbeli so za čistočo mesta, nevarne odpadke so morali odvreči v ta namen izkopane jame in jih potem zasuti.

Zdravnikom so izdajali dovoljenja za opravljanje poklica.

Kršitelje zdravstvenih norm in karantene so strogo kaznovali. Zaradi tega je morala imeti vsaka ladja zdravstveno potrdilo.

- 6 Prim. Battistella Antonio, o.c., str. 765

- 7 Prim. Battistella Antonio, o.c., str. 765; Romanin Samuele, o.c., str. 290; Capeletti Giuseppe, o.c., str. 399

- 8 Tommaso Mascheroni, *Giornale storico del viaggio in Africa della veneta squadra comandata dall' Eccel. Cavaliere e Procuratore di San Marco il signor. Angelo Emo ecc. Venezia, G. Novelli 1787*, str. 9. Izvod knjige hranijo v Osrednji knjižnici Srečka Vilharja v Kopru označeno z inventarno številko 8980.

- 9 Tommaso Mascheroni: *Giornale storico del viaggio in Africa della veneta squadra comandata dall' Eccel. Cavaliere e Procuratore di San Marco il signor. Angelo Emo ecc. Venezia, G. Novelli 1787*.

- 10 PAK, Družinski arhiv Cadamuro, Ordini Per La Nave Sirena Comandata dal' Ilmo. et Eccmo. Andrea Quirini Allme. delle Navi. Dnevnik obsega 55 strani. Na prvi strani ima nalepko z napisom "Biblioteca Civica Capodistria no. 9 - Archivio Cadamuro".

- 11 Prim. Capeletti Giuseppe, o.c., str. 399; Giovanni Cassoni, *Breve storia dell' Arsenal, Venezia 1847*

Beneška mornarica je imela ob propadu Republike leta 1797 naslednje vojaške ladje:

- Linijske ladje s 70 topovi 10

- " " 66 " 11

in Vittoria¹², fregate Concordia, Palma, bombardi Polonia in Distruzione¹⁵, galeota Esploratore
Kavalier' Angelo¹³, šambeka Nettuno in Cupido¹⁴,¹⁶ in keč Capitan Nordio¹⁷. V kroniki T. Mascheronia

- " " 55		
- Fregate s	42 - 44 topovi	13
- " "	32 " "	2
- Galeje		23
- Bombarde		12
- Kuter		2
- Barke - topovnjače s 4-6 topovi		16
- Brik	16 - 18 topov	3
- Galeota s	16 topovi	
- Galeota s 30 do 40 vesli		7
- Šambeki		7
- Feluke		5
- Ladje obusiere		3
- Splavi /po 2 minometa/		10

12 - Prim. Attilio Cucari, Guida pratica ai velieri di tutto il Mondo, Roma 1981, str. 115-155, Alberto Santoni, Da Lepanto ad Hampton Roads - Storia e politica navale dell' eta' moderna (secoli XVI-XIX), Milano 1990, str. 47; Linijske ladje - V 17. in 18. stoletju so nova tehnična spoznanja in odkritja pripomogla k temu, da so glavne pomorske sile postopoma gradile ladje boljše kakovosti in večjih dimenzij - linijske ladje. Taktiko linijskega bojevanja so prvi uvedli angleški pomorščaki. Leta 1653 je britanska admiralteta sprejela priročnik "Fighting Instructions", s katerim je uzakonila taktiko linijskega bojevanja.

Da bi bila taktika uspešna, pa je bilo treba izpolniti določene pogoje: ladje so morale biti približno enako hitre, morale so biti enako upravljive ter imeti enako bojno moč. Nobena izmed ladij ni smela biti izpostavljena sovražnikovi premoči. To je privedlo do rangiranja ladij v več razredov (klas). I., II., in III., razred (klasa) ladij so sestavljale glavno udarno moč flote. Ladje IV. razreda (klase) so skrbele in varovale trgovske ladje, v vojni pa pomožne ladje. Ladje V. razreda so bile manjše in hitre, zato so jih uporabljali za izvidnico in za prenos informacij (za zvezo). Ladje VI. razreda pa so varovale oboje. Temu primerno so bile tudi oborožene. Med klasifikacijo ladij so bile med državami manjše razlike, kot osnovo pa so služili naslednji podatki:

- linijska ladja I. razreda je imela 100 in več topov

- " " II. " " " 80 do 99 "

- " " III. " " " 64 do 74 "

- " " IV. " " " 44 do 56 "

- " " V. " " " 32 do 36 "

- " " VI. " " " 24 do 28 "

Pri gradnji ladij so uporabljali najboljše surovine (hrast, brest, macesen, tikov les, prvovrstno železo itd.), zato so lahko zgradili ladje, ki so bile dolge do 70 m. Tonaža teh ladij pa se je gibala od 1.500 do 5.000 ton. Na ladjah je bilo tudi do 850 mornarjev in vojakov. Kot zanimivost lahko dodamo, da je bila debelina ladijskega trupa okoli 60 cm.

13 Prim. Attilio Cucari, o. c. str. 157 - 187, Fregata - Že v srednjem veku so obstajale. S časom pa so fregate izpopolnjevali. Pridobila je na velikosti in bojni moči, tako da so v 18. stoletju postale poleg linijskih ladij glavna sila vojne mornarice večine pomorskih dežel. Prevzele so vlogo, ki so jo imele linijske ladje IV. in V. razreda. Skratka fregate so razvili v zelo hitro, okretno, lahko upravljivo in dobro bojno ladjo. V 18. stoletju so gradili fregate od 40 do 60 metrov dolžine, oborožena je bila s 50 - 60 topovi. Posadka pa je štela od 250 do 500 mož.

14 Prim. Pomorska enciklopedija VII. del, Zagreb 1961, str. 446-447, Carlo de Negri, Vele italiane del XIX secolo, Milano 1974, str. 169-175. Šambek - Ladje tega tipa so uporabljali po vsem Sredozemlju, predvsem pa severnoafriški trgovci in gusarji. Bile so različnih velikosti, običajno so imele 3 jambore z latinskimi jadri. Ladje so bile cenjene predvsem zaradi lahke upravljivosti in velike hitrosti. Uporabljali so jih za izvidnico in za vzdrževanje in prenos informacij.

15 Prim. Carlo de Negri, o. c., str. 36-41, Pomorska enciklopedija I. del, Zagreb 1954, str. 524-524. Bombarda - Beneški ladijski mojstri so ta tip ladje začeli graditi v 15. stoletju. Ladjo so uporabljali izključno za vojaške namene. Prvotne ladje niso bil večjih dimenzij, vendar so bila močno (masivno) grajene, da so prenesle težo in sunke večjega minometa (bombarde). Ladje so plule s pomočjo vesel, imele so tudi jadra. V 18. stoletju je bila bombardra že izpopolnjena bojna ladja, ki je plula izključno na jadra. Bila je močno grajena, da je lahko prenesla težo dveh minometov. Uporabljali so jo za napade na utrjena mesta.

16 Prim. A. V. Vecchij, Storia generale della Marina militare, Livorno 1895, Galeota - V 1. pol. 14. stol. so v beneški ladjedelnici že gradili ladje tega tipa. Ladja je plula s pomočjo jader in vesel (od 16 do 30 vesel). Ladja je služila predvsem za izvidniške namene.

Galeote so bile manjše od galej, sicer pa podobno zgrajene. Običajno so imele okoli 15 vesel na vsaki strani ladje (30 skupno), največ pa do 23 vesel na enem boku. Veslali so vojaki, za vsakim veslom po eden. Ko se je vnela bitka, so prijeli za orožje (sablje in samokrese). Ladja je bila oborožena s topovi.

Galeote so imele po en jambor, velike so lahko imele še manjši jambor na premcu. Preko podaljšanega kljuna so vojaki prešli na sovražnikovo ladjo. Krma je bila vzdignjena in prekrita (galerija).

Grajene so bile iz najboljšega lesa, hrasta, macesna, bresta.

Ta tip ladje so uporabljali po vsem Sredozemlju. Zelo razširjena je bila pri gusarjih in piratih. Ker je bila zelo hitra, so gusarji lahko napadli ladjo ali mesto in zbežali, še preden se je organizirala obramba.

17 Prim. Carlo de Negri, o. c., str. 77. Keč - bil je tip manjše tovorne ladje, bila je hitra in lahko upravljiva. V novejši dobi so gradili ladje s tem imenom za športna tekmovanja.

pa še linijski ladji Forza in Presa, šambek Triton ter tovarne jadrnice tipa keč, trabakule¹⁸ in polake¹⁹.

Potek vojaških operacij je za nas zanimiv predvsem zato, ker je bilo veliko članov ladijskih posadk slovanske narodnosti. Ladje so prevzemale vojake in mornarje od Istre do Kotorja in s tem popolnjevale posadke.²⁰

V ladijskem dnevniku Sirene so omenjeni sledeči primki oficirjev in ladijskih pilotov - Franinovich, Sudarovich, Morsich, Subotich, Zar, Napich, Petrovich, Mioiulouich, Alleccich, Chiulich. V kroniki Tommasa Mascheronija pa še Wiscovich, Budinich, Lucovich, Wcovich, Gianxich, Milosevich, Lazarovich in Paucovich).

27. junija je flota izplula iz Małamocca in že naslednji dan so mornarji na obzorju opazili istrsko obalo.²¹ Zaradi slabega vremena bombardi nista mogli slediti ostalim ladjam, zato sta ju fregata Palma in šambek Tritton vlekla. 30. junija je veter postal močnejši, Tritton ni mogel več zdržati bombardine teže. Polonijo so odvezali in šambek ji je z zmanjšanimi (skrajšanimi) jadri sledil. Tega dne se je galeoti odlomila prečka, ki je padla v morje, ne da bi povzročila škodo. Prvega julija je pihal močan severovzhodnik; ladje so še dodatno zmanjšale površino jader. Šambek je vlek el galeoto, zaradi močnega vetra pa sta se zatekla v Premudo. Ostale ladje so se zatele v Ancono in tam ostale tri dni.²² 12. julija je flota prispela pred Kotor. Naslednji dan se je zasedrala pred Herceg Novim (Castel Nuovo). V mestu

jih je čakal grof Wracchia iz Kotora s četo 120 vojakov.²³ Na ladje se je vkrcalo tudi 60 mornarjev. V mestu so dopolnili zaloge hrane in vina.²⁴ Zaradi neugodnega vremena ladje niso mogle izpluti do 25. julija.

V tem obdobju je po Dalmaciji razsajala huda kuga, kar je povzročalo dodatne težave.

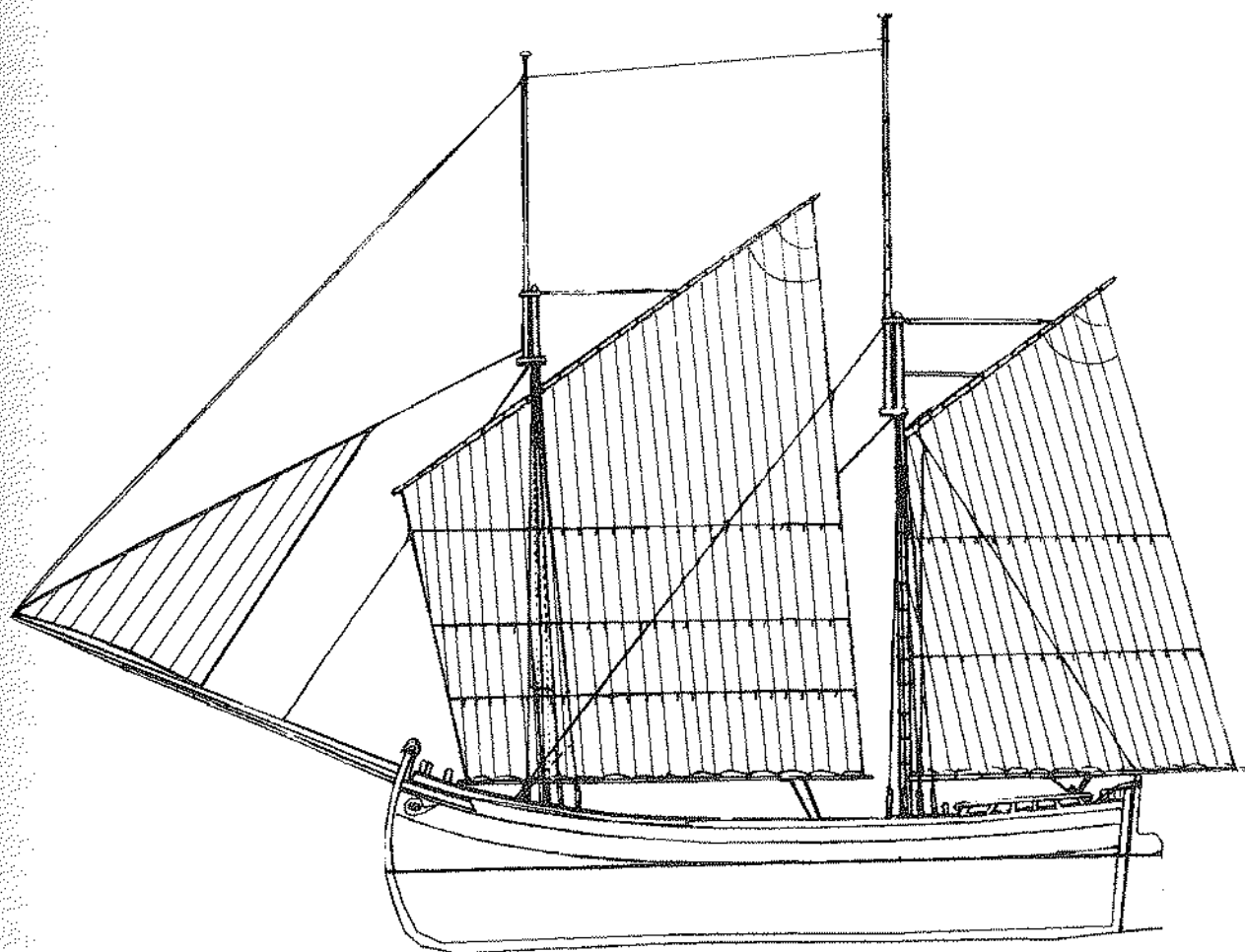
Ponoči 26. julija so valovi odnesli z bombarde Distruzione čoln, v katerem je bilo sedem sodov, veliko vrvi in ostalega materiala, čolna sta izgubila tudi trabakul in šambek. 28. julija je flota prispela na obale Krfa.²⁵

Na obalah Krfa so topničarji vadili v streljanju s topovi in z minometi - 500 - lberski minomet je vrgel mino 1200 korakov daleč.²⁶

Del flote je odplul 12. avgusta. Na otoku je ostal šambek Tritton. Floti pa so se pridružili šambek Cupido, šambek Nettuno (Domenico Duodo) in fregata Concordija (Tommaso Condulmer). Po šestih dneh plovbe je flota prispela na obale Sicilije.²⁷

Ponoči 18. avgusta je na bombardi Distruzione izbruhnil požar, a mornarji so ga z vodo in mokrimi cunjami pogasili. Ladje so do 24. avgusta mirno plule proti Afriki. Naslednji dan je začel pihati močan jugovzhodni veter. Ker se je flota nahajala v bližini Malte, so mornarji pričakovali, da bodo pluli proti otoku in se tam zasedrali. Admiral pa je ukazal, naj plujejo po že prej prejetih ukazih. 26. avgusta se je zaradi močnega vetra na šambeku Nettuno zlomil jambor, na posadkino srečo brez večje škode.²⁸ Močan veter je trajal do

- 18 Prim. Mario Marzari, *Trabaccoli e pielegghi*, Milano 1988. Carlo de Negri, o. c., str. 190-194 - Trabakul je bila jadranska obalna tovarna jadrnica, ki je imela podoben trup kot bracerca. Premec je bil zavihan proti krmu in se je končal v podolgovati "jabolki", ponavadi je bil ta del izrezan v obliki glave. Tako kot je imela bracerca, je imel tudi trabakul oči, pod njimi pa železna usta za spravljanje sidrne verige. Trup je bil izdelan iz hrastovine, pluba in spoji pa iz macesovine ali hrastovine. Krmilo je bilo globoko in so ga zato v plitkih vodah dvignili imel je 2 jambora, na katerih so bila v začetku oglavna jadra, medtem ko je krmno kasneje sošno in pozneje tudi prednje. Imel je prečnik. Trabakul je dolg do 30 m, širok do 6, gaz ima do 2 metra. Nosilnost od 60 do 200 ton. Italijanski ribiški trabakuli so manjši - dolžina od 12 do 22 metrov, širina 3 do 5, gaz 1 do 2.1 in nosilnosti 9 do 40 ton.
- 19 Prim. Pomorska enciklopedija VI. del, Zagreb 1960, str. 432, Carlo de Negri, o. c., str. 156-161 - Polaka je bila manjša ali srednje velika jadrnica, uporabljana predvsem v vzhodni polovici Sredozemlja. Najbolj je bila razširjena v XVIII. in XIX. stoletju. Imela je dva ali tri jambore. Trup je bil podolgovat in ovalne oblike, z oglato krmno. Prevažala je lahko do 350 ton tovora. Posadka je največkrat štela 8 do 15 članov. Služile so predvsem za plovbo po Sredozemskem morju, kajti le malo polak je zaplulo do drugih evropskih luk.
- 20 Prim. Tommaso Mascheroni, o.c., str. 10; Battistella Antonio, o.c., str. 765; Cappelletti Giuseppe, o.c., str. 400; Romanin Samuele, o.c., str. 292
- 21 T. Mascheroni, o.c., str. 11
- 22 T. Mascheroni, o.c., str.12
- 23 Prim. Giovanni Cassoni, o.c., str. 171 - 182. V Beneški republiki so vojake delili na dva glavna rodova - pomorski in kopenski. Ta dva sta se delila na podrodove. Glavni podrodovi so bili mornarji in galjoti (marinari e galeotti), topničarji (bombardieri e artiglieria), inženjerija (genio), težko oborožena pehota (corazzieri) itd. Vojake so delili tudi po poreklu ("narodnosti"), glede na področje, s katerega so prihajali ("Stratioti" - iz Grčije, "Dalmati" - iz Dalmacije, "Montenegrini" - iz Črne gore, "Crovati a cavallo" iz notranjosti Hrvaške, "italiani" - Italijani itd.).
- 24 T. Mascheroni, o.c., str. 13
- 25 T. Mascheroni, o.c., str. 14
- 26 F. Gestrin, *Pomorstvo srednjeveškega Pirana*, Ljubljana 1978, str. 124 (1 beneški korak je dolg 190 cm). Alberto Santoni, *Da Lepanto ad Hampton Roads*, Milano 1990, str. 68 (V tem obdobju je vsaka država po svoje označevala kaliber topov. Šele v drugi polovici 19. stoletja so začeli z enotnim milimetrskim označevanjem. Najbolj razširjen je bil francoski način - topove so delili na 42, 32, 24, 18, 12 in 9 lberske, izstrelili so kroglo težko 19, 14.5, 11, 8, 5.5, in 4 kilogramov.
- 27 T. Mascheroni, o.c., str. 15

Trabakola

29. avgusta. Prvega septembra je flota prispela pred Tuniški zaliv, vendar ji je neurje preprečilo, da bi se zasidrila blizu obale. Pluli so torej proti Kartaginskemu rtu (Capo Cartagine).²⁹

Vreme se je izboljšalo šele 3. septembra. V Kartaginskem zalivu so beneški mornarji opazili večje število gusarskih ladij. Admiral A. Emo je zvedel, da so gusarji pred nekaj dnevi zaplenili neapeljsko tartano, zato je sklenil ladjo ter posadko rešiti.³⁰ Poslal je čolne admiralske ladje z mornarji in vojaki na obalo, kar je storil tudi admiral Tommaso Condulmer s Concordije. Mor-

narji so napadli gusarje na neapeljski tartani. Prestrašeni gusarji so takoj pobegnili in beneški mornarji so ubili le dva nasprotnika.

Medtem sta prispeli še ladji Palma in Forza. Poveljnika sta poslala svoje čolne na pomoč, a prišlo pa je do nesporazuma. Mornarji in vojaki s Fame in Concordie so neapeljsko ladjo že osvobodili in so se s čolni odpravljali nazaj na ladje. Vojaki, ki so osvobodili tartano, so še vedno streljali na bežeče gusarje. Mornarji na novoprispelih čolnih so mislili, da boj še vedno traja, zato so streljali na mornarje, ki so bili na neapeljski

28 Ibidem, str. 15

29 Ibidem, str. 17

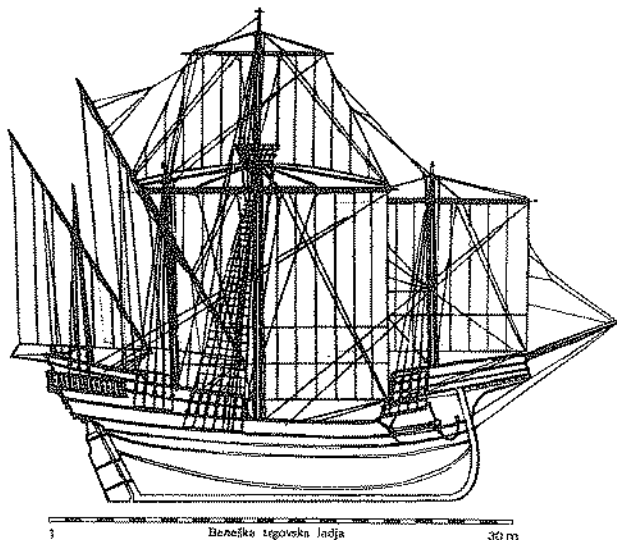
30 Prim. Mario Marzari, *Il bragozzo*, Milano 1982, Carlo de Negri, o. c., str. 45-49. Tartana je bila tovorna in ribiška ladja (obstajal je tudi vojaški tip tartane). V Jadranu je tartana ponavadi imela jambor z latinskimi jadrom in prečnikom. Tartane za daljšo plovbo so imele po 2 jambora (francoske tudi do 4 jambore). Nosilnost je bila do 75 karov.

Ribiška tartana je imela 8 članov posadke, medtem ko tovorna do 10.

tartani. Preden so uvideli svojo zmoto, so ubili enega beneškega mornarja, tri pa ranili, med njimi tudi pilota Viscovicha.³¹

Po prvi vojaški akciji se je flota 5. septembra zasidrala v zalivu. Naslednji dan je nekaj ladij odplulo na križarjenje pred obalo. Zasidrane so ostale ladje Forza, Nettuno in Presa. 9. septembra sta v zaliv pripluli dve angleški fregati. Zaustavili sta se blizu beneških ladij, jih pozdravili in odpluli proti Tunisu.³² 11. septembra so se ladje Forza, Nettuno in Presa pridružile ladjam, ki so križarile ob tuniški obali.³³ Ker je začelo primanjkovati živil, se je admiral odločil, da flota odpluje proti Sardiniji.

14. septembra je flota prispela pred Cagliari. Mornarji so pričakovali, da bodo ladje vplule v пристanišče, vendar so se zmotili. Admiral je ukazal, da se morajo ladje zasidrati nekaj milj pred pristaniščem. Morali so počakati na dovoljeneje španskega podkralja v Cagliariju, ki so ga dobili že naslednji dan. Admiral Emo je ukazal, naj vse čolne spustijo v morje in odplujejo proti pristanišču.

Beneška trgovska ladja

30 m

V pristanišču so jih pričakovali uradniki Zdravstvenega urada (Ofizio di Sanita') ter pregledali tako čolne kot tudi mornarje.³⁴ Nek član urada je bil hkrati posrednik pri prodaji živil med mornarji in sardinskimi kmeti. Pri kmetih je kupil živila po zelo nizkih cenah in jih nato drago prodajal beneškim mornarjem. Benečani so se pritožili podkralju, ki je uradnika takoj odstavil in kaznoval. Kronist je Sardinco opisal kot zelo čudne ljudi. Bili so nizke in neskladne postave, oblečeni pa v črne ovčje kožuhe in široke hlače, ki so segale do kolen. Skratka, bili naj bi pravi "divjaki" (Selvaggi).³⁵

22. septembra so beneške ladje odplule iz Sardinije proti tuniški obali, kjer so križarile Forza, Nettuno in Presa. Tri dni kasneje so beneški mornarji opazili tri ladje, a šlo je za beneške ladje Nettuno, Forza in Presa. Posadkam je zmanjkalo živeža in plule so proti Sardiniji.³⁶

Prvega oktobra je del beneške flote prispel pred Suso. Admiral Emo je floto taktično razporedil, da so ladje nadzorovale vsa večja pristanišča pred tuniško obalo.

Mesto Susa je imelo močno obzidje z obsegom 1.700 korakov (okoli 3230 metrov), od tega z morske strani 350 korakov (okoli 665 m). Mestno središče so varovale štiri močne trdnjave in številni utrjeni stolpi z močnim topništvom. Hiše v mestu so bile večinoma nove, okolica pa je bila lepo obdelana in vzdrževana.³⁷

5. oktobra so beneški topničarji začeli z poskusnim streljanjem, vendar so ob dvanajsti uri nehali, ker so bile ladje predalet in bombe niso zadele mesta.³⁸ Admiral je ukazal, naj se ladje za 200 metrov približajo mestu.³⁹ Takrat so streljali tudi z mesta. Bombe so švigale mimo jader in jamborov. Ena izmed bomb je zadela Forzo, vendar je le lažje raniła oficirja in dva vojaka.⁴⁰ Admiral je zvečer ukazal poveljnikoma bombard, da se približajo mestu.⁴¹ Ob prvem svitu so začeli s pravim napadom na Suso. Morje je bilo mirno in primerno za napad. Večina bomb je padla v mesto, kjer je povzročila veliko škode; iz mesta so se slišali prestrašeni kriki nemočnih prebivalcev. Nekaj bomb je zaradi slabega eks-

31 T. Mascheroni, o.c., str. 18

32 Ibidem, str. 19

33 Ibidem, str. 20

34 Ibidem, str. 21

35 Ibidem, str. 22

36 Ibidem, str. 23

37 T. Mascheroni, o.c. str. 25, Giuseppe Gatteri, o.c. str. 148

38 Prim. Giovanni Cassoni, o.c., str. 176-177. V Benetkah so imeli v tem obdobju okoli 500 dobro izurjenih topničarjev.

39 PAK, Družinski arhiv Cadamuro, Ordini Per La Naue Sirena..., Če primerjamo dnevnik ukazov Sirene, so mornarji pred napadom izvedli številne naloge, od ugotavljanja globine morja, kjer ima sovražnik nameščene topove, do zavarovanja splavov in oboroženih čolnov, ki so se najbolj približali obali. Admiral Emo je skrbno izdelal taktiko napada.

40 T. Mascheroni, o. c., str. 27

41 PAK, Družinski arhiv Cadamuro, Ordini Per La Naue Sirena., str. 2; Beneški mornarji so vsako noč šli v izvidnico. Uporabljali so najmanjše čolne - kajiče, da jih nasprotnik ne bi opazil. V bližini obale so na različnih mestih ugotavljali globino morja. Pazili so na sovražnikove premike, posebno pozorni so morali biti, če je kakšna ladja izplula iz pristanišča.

plozivnega polnjenja počilo v zraku, kar je imelo dodaten zastrašujoč učinek.⁴² Z bombe Distruzione so izstrelili samo 15 bomb, ker se je 300-librskemu minometu poškodovalo ležišče. Izstrelili pa so tudi 15 streliv iz 500-librskega minometa. Beneško admiralityeto je presenetilo, da iz mesta niso streljali na ladje in se branili. Zaradi neurja, ki je trajalo do 10. oktobra, Benečani niso napadali. Tudi tega dne je bilo morje preveč nemirno, da bi topničarji zadeli cilj. Admiral je ukazal, naj se ladje pripravijo na odhod, ker je branilce hotel presenetiti.⁴³ Ponoči so se ladje približale Susi in ob petih zjutraj so beneški topničarji ponovno začeli z obstreljevanjem. Na bombardi Distruzione so še vedno imeli težave z minometom. Večina izstreljenih bomb je padla v mesto in povzročila veliko škode. Po končanem napadu je admiral ukazal umik.⁴⁴ Med napadom na Suso je bil ranjen admiral Giovanni Moro, kapetan ladje Forza. Sodeloval je pri streljanju, zaradi nepazljivosti pa mu je top zmečkal dva prsta. Admiral je hotel, da mu zdravnik prsta takoj amputira, ta pa ju je hotel rešiti. A zaradi okužene rane je admiral G. Moro umrl.⁴⁵

18. oktobra je admiral Emo ukazal poveljnikoma bombard, naj plujeta proti Siciliji. V viharnem vremenu so mornarji z velikim naporom upravljali ladje. Šele 23. oktobra se je flota zbrala v varnem pristanišču Trapani,⁴⁶ kjer so ladje obnovile zaloge živil in vode. Pritoževali pa so se zaradi pretiranih cen. Prebivalci mesta so bili lepe postave in urejenega videza. Zelo strogo so spoštovali zdravstvene predpise. Mesto je bilo urejeno, okolica pa intenzivno obdelana. Mesto Trapani je bilo znano po zelo kakovostni soli. Veliki kupi slednje so ležali na prostem v pristanišču, od koder so jo trgovske ladje prevažale po vsem Sredozemlju.

19. novembra je pred pristanišče prispel še admiral s petimi ladjami, vendar zaradi slabega vremena niso mogli pristati.⁴⁷

Posadki Concordije je uspelo privezati se v pristanu, kar je poskušala tudi Forza. Zaradi neizkušenosti kapetana pa vseh manevrov niso izvedli natančno in pravočasno in jadrnica je nasedla.⁴⁸ Posadka pa sama ni

mogla rešiti ladje. Vihar je postajal močnejši in topničarji so izstrelili nekaj streliv in tako prosili za pomoč. Odzvalo se je preko dvajset beneških in pristaniških čolnov. Ker je Forza nasedla na kamnito dno, je niso mogli rešiti. Čolni so se vrnili, posadka ponesrečene ladje pa je s plavanjem skušala doseči kopno. Od petdesetih mornarjev so štirje utonili. Močno neurje je trajalo tri dni, nato pa so mornarji skušali rešiti orožje in drugo ladijsko opremo z nasedle ladje.⁴⁹

Posadki bombard sta dobili nalogo, da floto preskrbijo z živili in s pitno vodo. Šambeka sta še vedno križarila pred tuniško obalo ter pazila, da ni izplula nobena gusarska ladja. Admiral Emo je poslal pred Tunis fregato Palmo, ki je zamenjala šambek Nettuno.⁵⁰

Na bombardi Poloniji so mojstri skušali usposobiti ležišča poškodovanih minometov. Minomet je moral vzdržati izstrelitev vsaj stotih bomb. Med tem sta tudi šambeka prispela v pristanišče.

22. decembra so mestni veljaki povabili admirala Ema, naj uradno obišče mesto. Na obali so ga pričakali z vsemi slovesnostmi, vojaki so bili v slovesnem kordonu, topničarji pa so izstrelili 15 topovskih streliv (salv) v pozdrav. Admirala je čakala bogato okrašena kočija s štirimi pari konj in spremstvom. Admirala so najprej odpeljali do cerkve Sv. Device Marije (St. Vergine Maria di Trapani). Nato so nadaljevali s sprejemom.⁵¹

Na bombardi Polonija mojstri niso mogli usposobiti minometa, zato so ga poslali na popravilo na kopno. Pri poskusnem strelu pa je mina poškodovala minomet, ki nato ni bil več uporaben.⁵² 7. januarja 1785 sta na jugovzhod odplula šambeka. Morala sta priti pred Tunis in tam prevzeti pisma beneškega konzula. 8. januarja 1785 je v pristanišče prispel kapetan Goriucchia. Benečani so ga pozdravili s sedmimi topovskimi streli. Kapetan Goriucchia je na svojo ladjo prevzel topove in ostalo opremo potopljene ladje Forze.

13. januarja je v Trapani prispela novica, da sta se zaradi slabega vremena morala šambeka zateči v Palermo. Nevihta je oddaljila šambeka, tako da se posadki nista več videli. Poveljnik Cupida je pomislil, da je Net-

42 T. Mascheroni, o.c., str. 28

43 PAK, Družinski arhiv Cadamuro, Ordini Per La Naue Sirena., str. 3; Beneški mornarji so izvajali različne taktične premike na bojni liniji, s katerimi so povzročali zmedo v nasprotnikovem taboru.

44 T. Mascheroni, o.c., str. 29

45 Ibidem, str. 30

46 T. Mascheroni, o.c., str. 31, Giuseppe Gatteri, o.c. str. 148

47 T. Mascheroni, o.c., str. 32

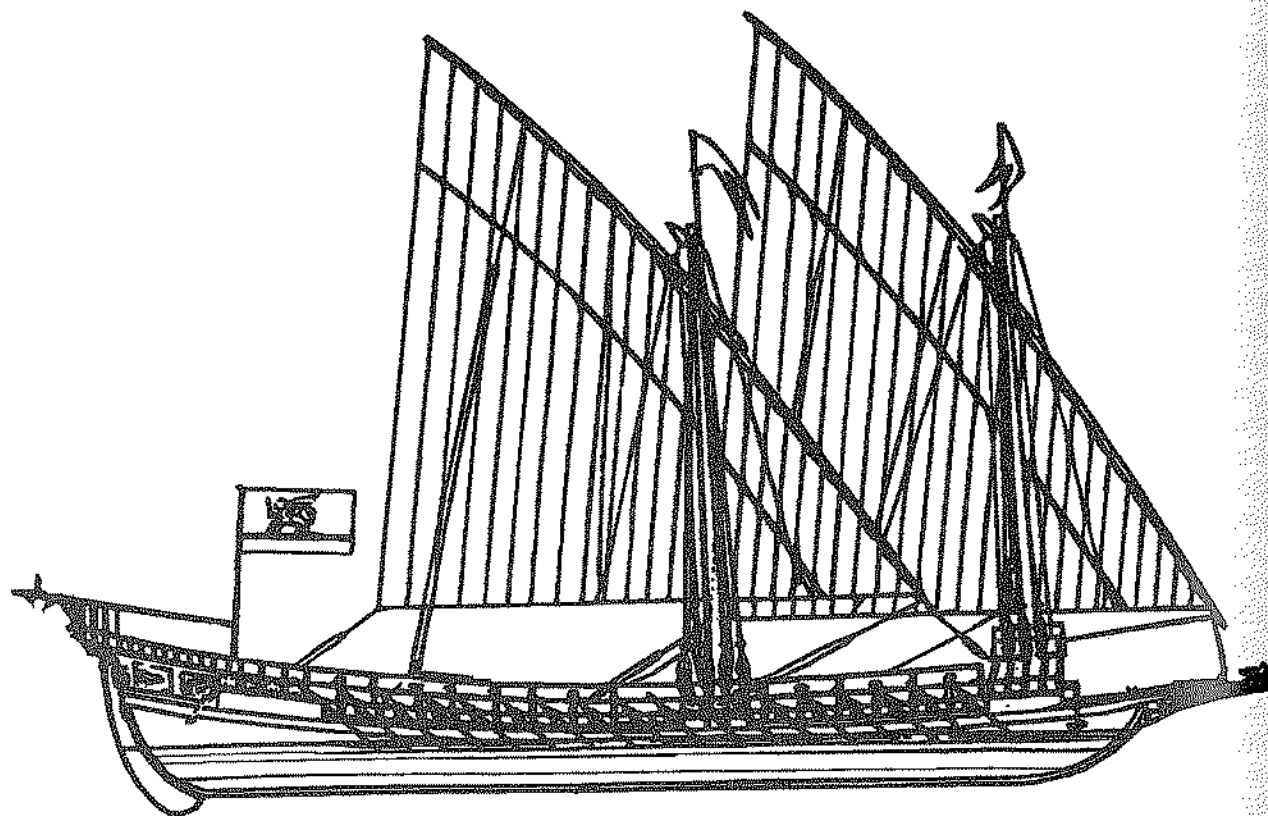
48 Ibidem, str. 33 (Bivši ladijski kapetan, admiral Giovanni Moro je zaradi malomarnosti zdravnika umrl med boji v Susi).

49 T. Mascheroni, o.c., str. 33; Alberto Santoni, o. c., str. 67 (Linjska ladja v 18. stoletju je imela približno tako procentualno porazdelitev teže: ladijski trup in sidra 61%, topništvo 9%, vetrilo 3%, rešilni čolni 3.5%, zaloga živil za dobo treh mesecev 10%, posadka 2% in balast 11.5% skupne teže).

50 T. Mascheroni, o.c., str. 34

51 Ibidem, str. 34

52 Ibidem, str. 35

1

Beneška Galeja

34 m

tuno plul proti Palermu in jo je zato tudi sam ubral proti Palermu. Ko je Cupido prispel v Palermo, so pristaniščni uradniki znali povedati le, da Nettuna niso opazili. Ker šambeku Nettuno ni uspelo priti do Palerma, se je zasidral pod hribom Monte di S. Pelagia. Neurje je postajalo vse močnejše in posadki je že trda predla. Da bi zmanjšali nevarnost brodoloma, so sneli vsa jadra in odvečne dele vetrila.⁵³

Neurje je doseglo višek 29. januarja. Z beneških ladij, ki so bile zasidrane v Trapaniju, so morali mornarji sneti jambore. Ker sidra niso zdržala pritiska, so valovi potiskali ladje proti obali. Meščani Trapanija so znali povedati, da tako hudega viharja še niso doživeli. Ladje, čeprav v varnem pristanišču, so bile brez pomoči. Večina mornarjev je zbolela za hudo vročico. Admiral je ukazal postaviti bolnico na kopnem, da bi mornarje lahko primerno zdravili. Zaradi vročice je zbolelo 400 mornarjev in vojakov. Zdravstveni negi navkljub jih je veliko umrlo.⁵⁴ Zdravi mornarji so morali pomiti in pospraviti vse

ladijske prostore, ker so smrdeli zaradi zastale deževnice.

11. februarja 1785 je admiral odlučil proti jugozahodu z dvema fregatama Concordijo in Palmo. Nihče izmed ostalih beneških kapitanov pa ni vedel, kam je admiral nameraval. Eden izmed šambekov je na krov prevzel vetrilo potopljenega ladje Forze in odplul proti Palermu. V Palermu ga je čakal drugi beneški šambek, ki je pričakoval ladijske dele in opremo, ker sam za plovbo ni bil sposoben.⁵⁵ Naslednji dan sta iz pristanišča izpluli bombardna Polonija in trgovski keč (Checchia mercantile). V Benetke sta morali peljati preostale stvari nasedle ladje in bolne mornarje, ki so bili tudi edini člani posadke. Na bombardni je bil zdrav samo poveljnik, na keču pa četrti pilot, ki je prej služboval na Forzi.

V pristanišču so bile zasidrane Distruzione, Esploratore in Presa. Mornarji na ladjah so skrbeli za bolnike na obali.⁵⁶

Z nasedle Forze niso odpeljali še vsega materiala, zato je ladjo stražilo šest vojakov. Razbitino je 21. fe-

53 Ibidem, str. 36

54 Ibidem, str. 36

55 Ibidem, str. 37

56 Ibidem, str. 58

bruarja vihar popolnoma uničil. Valovi so ladjo razpolovili, premec je ostal na prvotnem mestu, krmo pa so valovi potisnili za 50 korakov proti obali. Kapitan Dupleffis je takoj zjutraj poslal čolne k ladijskim razbitinam, da bi rešili vojake. Pet vojakov je utonilo, šestega pa so v težkem stanju prenesli v začasno bolnico, kjer so ga skušali rešiti.⁵⁷

22. marca 1785 je v pristanišče prispel admiral s tremi ladjami. Prihajal je z Malte, kjer je z dveh beneških preskrbovalnih ladij pretovoril prepečenec in ostala živila. Po petnajstih dneh počitka je beneška flota odpula proti tuniški obali. V pristanu sta ostali samo ladji Esploratore in Presa. Ladji Distruzione in Concordija sta se ločili od flote in pluli v drugo smer. Concordija je s topovskim strelom pozdravila ostale ladje. Pri pripravi topa so sodelovali trije topničarji. Prvi je držal gorečo baklo, drugi pa bi moral pokriti ležišče smodnika. Pred topom je stal tretji topničar, ki je top pravkar napolnil. Zaradi nepazljivosti prvih dveh je pozdravni strel ušel predčasno, kar je tretjega reveža stalo roko.⁵⁸

13. aprila 1785 je beneška flota prispela pred Tunis. Ob 15. uri so beneški mornarji opazili sovražnikovo ladjo. Topničarji so takoj začeli s streljanjem, vendar je gusarska ladja zbežala. V naslednjih dneh so pred Tunis priplule še Palma, Cupido in trgovska ladja ter pripeljale živila in vojaški material.⁵⁹

21. aprila je admiral ukazal posadki Nettuna naj pluje v Trapani, kjer naj bi oddala pošto in zaupne vojaške dokumente.

23. aprila je floto obiskal beneški konzul iz Tunisa. Zaradi zaščitnih zdravstvenih ukrepov je edino konzul stopil na ladjo vrhovnega poveljnika. Pogovarjali so se o pogojih pri sklepanju miru z gusarji.⁶⁰

Stanje beneških mornarjev je bilo kritično. Primanjkovalo je hrane, zato je prvega maja flota odplula proti Trapaniju.⁶¹ Pred Tunisom je ostala le fregata Palma, ki naj bi gusarskim ladjam preprečila izhod. Na poti v Trapani so beneški mornarji srečali šambek Nettuno, ki se je vračal pred Tunis. Poveljnik je admiralu oddal

dokumente. Po preteku dveh dni je admiral znova poslal Nettuna na pot. Tokrat ga je poslal v Alžir z darili za tamkajšnjega mestnega poglavarja.⁶²

6. maja 1785 so beneške ladje pred Sicilijo srečale floto španskih ladij (tri fregate, dve galeji in manjšo linijsko ladjo). Španske ladje niso imele obešene razpoznavne zastave, zato so se beneški mornarji pripravili na boj. Španci pa so zastavo le izobesili in vse je minilo brez posledic. Naslednjega dne so beneške ladje prispele pred Trapani, kjer so bile zasidrane številne beneške ladje. Med vplutjem je beneška flota izstrelila nekaj topovskih strellov v pozdrav. Med streljanjem pa se je zopet dogodila nesreča. Eden izmed topničarjev ni bil dovolj pazljiv in je ustrelil v mornarja. Topovska krogla je mornarju odnesla roko, mornar pa je zaradi sunka padel v morje ter utonil.⁶³

Po petdnevem počitku so 12. maja beneške vojaške ladje izplule iz pristanišča.⁶⁴ Floti se je pridružila še tovorna ladja, ki je bila natovorjena s prepečencem. Med potjo je beneška flota srečala tri beneške trgovske ladje. Admiral jim je ukazal, naj mu sledijo. Flota je plula proti Malti ter prispela na otok 18. maja⁶⁵, kjer je bila zasidrana deset dni. V tem času so ladijski mojstri popravili bombardo. Na ladje so sprejeli večje število ozdravljenih mornarjev. Zjutraj 29. maja je flota odplula proti Trapaniju, kamor je prispela dva dni kasneje.⁶⁶

8. junija 1785 je pred Trapani iz Alžira priplul Cupido. Istega dne je admiral ukazal ladijskim poveljnikom, da se pripravijo za izplutje, a zaradi nevihte niso mogli. Fregati Palmi se je zaradi močnega neurja strgala sidrna vrv, nato pa se je nevarno približala Fami. Nato so tudi na Fami prerežali vrv, ki je držala sidro in se s tem izognili trčenju. Kljub temu je Palma Fami poškodovala del vetrila. Vihar je fregato Palmo potiskal naprej proti šambeku; tudi tu so morali mornarji prerezati sidrne vrvi. Ko se je vihar umiril, so z ladij spustili čolne ter poiskali sidra.⁶⁷

21. junija je flota izplula iz Trapanija proti Malti. V pristanišču sta ostala šambek Cupido in ladja Presa. Ko

57 Ibidem, str. 38

58 Ibidem, str. 38

59 T. Mascheroni, o.c. str. 39. Armand Hayet, *Vita e costumi a bordo dei grandi velieri*, Milano 1973, str. 70

60 T. Mascheroni, o.c., str. 39

61 PAK, Družinski arhiv Cadamuro, Ordini Per La Naue Sirena...; str. 7; V ladijskem dnevniku je večkrat omenjeno, kakšno količino vode in hrane dobi posamezen mornar. Posebno pazljivi so postali, ko je začelo primanjkovati pitne vode. Najprej so ukinili tople - kuhane obroke.

62 T. Mascheroni, o.c. str. 39

63 Ibidem, str. 40

64 PAK, Družinski arhiv Cadamuro, Ordini Per La Naue Sirena... Medtem, ko so bile ladje zasidrane v pristanišču so ladijski mojstri (mizarji, kalafati, kovači itr.) ladje temeljito popravili.

65 T. Mascheroni, o.c., str. 40 - Mesto je bilo zelo močno obzidano, polno obrtnih delavnic in trgovin.

66 PAK, Družinski arhiv Cadamuro, Ordini Per La Naue Sirena... str.42. Beneška flota je postavila v vsakem pristanišču zasilno bolnico, v kateri so zdravili bolne vojake in mornarje. Največji problem tedanjih mornarjev je bila podhranjenost (skorbut) ter nalezljive bolezni - predvsem sifilis (morbo galico).

67 T. Mascheroni, o.c., str. 42

je flota preplula okoli 20 milj, so mornarji opazili dve ladji, ki sta se jim hitro približevali. Bili sta to beneški ladji, ki sta prihajali s Krfa. Prvo je vodil admiral Andrea Querini, druga pa je bila trgovska ladja tipa polaka. Ladji sta se pridružili beneški floti, nakar so skupno pluli proti Malti, kamor so prispeli 23. junija.⁶⁸

Admiral Emo je poslal ladji Eolo in Polonijo v Benetke po nove minomete in podstavke (ležišča). Na ladji Poloniji je izbruhnila epidemija; pristala je na obali Istre, saj posadka ni bila več sposobna nadaljevati plovbe.⁶⁹

1. julija 1785 so na bombardno Distruzione natovorili dva minometa z ležišči in 100 bomb. Skupno je na ladji nato bilo 250 bomb.⁷⁰ Beneška flota je bila na Malti zasidrana 18 dni, 11. julija pa so ladje izplule iz pristanišča. Vreme je bilo jasno in lepo. Po štirih dneh plovbe so ladje prispele na severno afriško obalo. Mornarji so mislili, da bodo šli ponovno pred Suso, vendar je admiral ukazal pluti v drugo smer. Vreme se je poslabšalo, pihal je močan severni veter. Iz fregate Concordije so izstrelili dva topovska strela in s tem opozorili beneško floto, da je bila ladja Presa v hudih težavah. V ladijski trup je namreč vdiral voda. Na Concordijo so hitro preložili sidra in vrvi ter vso prtljago mornarjev s Prese. Na Concordijo je šla večina mornarjev in vojakov. Na Presi so ostali le ladjedelski mojstri, ki so ladjo skušali rešiti.⁷¹ 18. julija jo je admiral že odpisal, a nato se je pojavila na obzorju v popolni opremi, saj so jo mojstri uspeli popraviti. Tega dne je admiral zopet ukazal spremembo smeri - pluti proti Susi. 20. julija so beneške ladje prišle pred Suso in se zasidrale 12 milj od obale. Pred mestom so se zasidrale Palma, Concordija, Fama, Eolo, Distruzione, Polonija, Esploratore in Presa. Naslednji dan ob petih zjutraj sta se bombardi približali mestu in izstrelili po dva poskusna strela, nato pa sta se hitro oddaljili. Iz mesta so odgovorili s številnimi topovskimi strelji, vendar ladij niso zadeli. Tudi naslednji dan je mestna obramba streljala na beneške ladje, a

bile so preveč oddaljene. Pihati je začel močan severni veter in beneške ladje so morale uporabiti še drugo sidro.⁷²

24. julija je pred Suso prispel še šambek Cupido. Na ladji so peljali pošto v Tunis, nato pa je ladja odplula v Trapani. Mornarji Cupida so povedali, da je moral drugi šambek Nettuno zapustiti položaj pred Tunisom, ker je voda vdiral v ladjo, ki se je pogreznila za 12 palcev vsako uro.⁷³

Po treh dneh se je veter polegel. Admiral je ukazal bombardama, naj se približata mestu in naj ob petih zjutraj začno z bombardiranjem. Topničarji so začeli s poskusnimi strelji, a bombe so zgrešile cilj in ladji sta se oddaljili na varnostno razdaljo.⁷⁴ Vreme je bilo še naprej mirno in lepo. Admiral je zaukazal bombardama, naj podaljšata sidrni vrvi za 200 metrov, da bi se lahko bolj približale mestu in bi zadetki bili natančnejši.⁷⁵ Bombardi sta sicer imeli 600 metrov dolgi sidrni vrvi, dodali pa sta še eno "gomeno" in s tem imeli možnost se za 800 metrov bližati in oddaljevati od cilja ne glede na veter in morske tokove.⁷⁶ Bombardi sta začeli z napadom ob 4. zjutraj. Strelji so sedaj bili veliko natančnejši. Iz bombardne Distruzione so izstrelili 32 bomb, od katerih sta le dve zgrešili cilj. Topničarji na Poloniji pa niso bili tako natančni. Tudi oni so izstrelili 32 bomb, vendar so samo tri dosegle cilj. Iz mesta so topničarji izstrelili večje število bomb, a ladij niso zadeli.⁷⁷ 31. julija 1785 sta bombardi nadaljevali z napadom. Topničarji so začeli streljati ob petih zjutraj. Z bombard so izstrelili 64 bomb. Večina je padlo v mesto, sedem bomb je počilo v zraku, dve pa sta končali na obali. Ob svitu so se na jambore povzpeli nižji oficirji in si ogledali mesto. Trindvajset mestnih hiš je bilo popolnoma uničenih, večje število pa poškodovanih.⁷⁸

Prvega avgusta so topničarji na bombardah začeli z ognjem že ob treh zjutraj. Z bombardne Distruzione so izstrelili 47 bomb, 39 jih je padlo v mesto, 8 pa počilo

68 Ibidem, str. 42

69 Ibidem, str. 43

70 Ibidem, str. 43

71 Ibidem, str. 44

72 Ibidem, str. 45

73 Prim. Attilio Cucari, o. c., str. 73. Ladijske črpalke (najmanj dve na vsaki ladji) so bile eden izmed obveznih pripomočkov na ladji. Namreč trup lesene jadrnice iz te dobe je bilo zelo težko nepropustno zaščiti. Se pravi vedno je v trup vdiral voda, ki so jo morali izčrpati. V primeru večjega vdora pa so morali črpati z obema ali več črpalkami, da je lahko ladja priplula do prvega pristanišča.

74 T. Mascheroni, o. c., str. 46

75 Luigi Fincati, Dizionario di Marina, Genova 1870, str. 161 - Gomena je bila običajna ladijska sidrno vrv okoli 200 metrov dolga. V primeru, ko so več sidrnih vrvi (gomen) povezali, so podaljšano sidrno vrv imenovali "usto." Bombardi sta imeli 600 metrov dolgo sidrno vrv, dodali sta še eno "gomeno" in s tem imeli 800 metrov dolgo vrv

76 Sidra so naložili na večje ladijske čolne in jih tako pripeljali bliže obali. Mornarji so se s pomočjo vrvi približali s splavi ali večjimi ladjami k obali.

77 T. Mascheroni, o. c., str. 47

78 T. Mascheroni, o. c., str. 47, Carlo de Negri, o. c., str. 37. Francoska mornarica je pri napadu na Genovo leta 1684 uporabila 10 bombard. Topničarji so v napadu porušili ali poškodovali več kot 1.000 mestnih hiš.

v zraku. Pri streljanju se je ležišče minometa težje poškodovalo, da ga niso mogli takoj popraviti. S Polonije so topničarji izstrelili 61 bomb, od teh jih je 55 zadelo mesto, ostale pa so padle na obalo ali v morje. Tudi ta dan so šli mornarji na vrh jamborov in si ogledali stanje mesta. Mornarji so ugotovili, da so bombe popolnoma porušile 48 hiš.⁷⁹ Tega jutra se je tudi fregata Palma približala mestu in ga zasula s topovskimi krogli. Iz mesta so topničarji ves čas streljali na ladje, a zopet brez uspeha. Po enodnevnem počitku so ladje 3. avgusta spet bombardirale mesto. Napad so topničarji začeli že ob dveh zjutraj. Z bombard so izstrelili 99 bomb. Večina jih je padla na mestno središče. Tega dne so tudi topničarji iz Suse zadeli ladje, vendar brez večjih posledic.⁸⁰ Slabo jo je odnesel edino slovanski vojak (soldato Schiavone), ki je bil na jamboru bombarde Distruzione, od koder je oprezoval za natančnostjo zadetkov.⁸¹ Sovražnikova krogla je zadela vrh jambora ter eksplodirala, bombni delec pa je zadel vojaka v obraz. Odprl mu je ličnico od ust do očesa, izbil večino zob in poškodoval tudi čelne kosti. Vojak je ostal še tako priseben, da je sam splezal z jambora. Druga krogla je zadela enega izmed topov na ladji.⁸²

4. avgusta 1785 ob dveh zjutraj so beneški topničarji nadaljevali z bombardiranjem mesta. Obe bombardi sta izstrelili po 32 bomb, ki so vse padle v mesto. V naslednjih dneh so napade zaradi slabega vremena morale prekiniti.

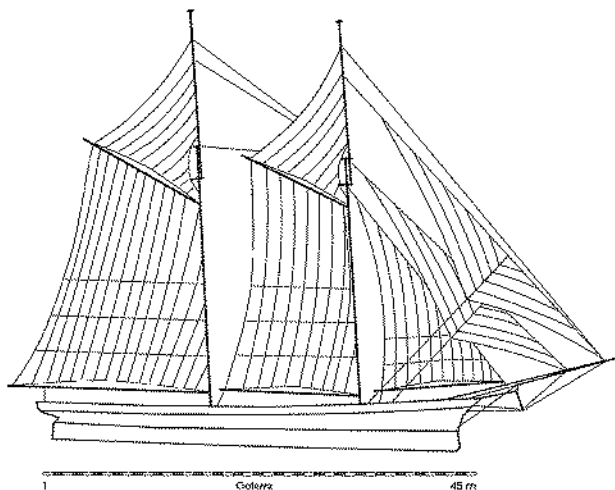
Šestega avgusta so beneške ladje dvignile sidra in odplule iz zaliva. Medtem so z ladje Eolo izstrelili sedem topovskih strelcov, v čast nobila Alviseja Badoara, ki je umrl zaradi vročice. Ko so truplo spustili v morje, so izstrelili še salvo iz mušket.⁸³

8. avgusta je admiral ukazal poveljniku ladje Eolo, naj odpluje v Trapani po živila. Eolo je za seboj vlekel ladjo Preso. Na obeh je bilo okoli 230 bolnih mornarjev in vojakov. Šambek Cupido je moral v Livorno, fregata Concordija pa je plula s posebno nalogo v neznano

smer. Pred Sousseom so ostale Fama, Palma, obe bombardi in galeota Esploratore.⁸⁴

Po štirih dneh plovbe so ladje prispele pred Sfax. Približno 20 milj severovzhodno od mesta so bili trije otoki imenovani "Querchini" (Kerhennah). Med otoki in kopnim je bilo morje plitvo (7 do 8 čevljev) in zato plovno le za ladje z manjšim ugrezom.⁸⁵ Okoli otokov je bilo morje prav tako plitvo, okoli 8 do 9 korakov, ter primerno za sidrišče. Mesto Sfax se je začelo okoli 120 korakov od obrežja, s te strani pa ga je varovalo okoli 300 korakov dolgo in močno obzidje, s številnimi utrjenimi stolpi in z močnim topništvom. Mestna okolica pa je bila lepo in skrbno obdelana.⁸⁶

Benečani so s čolnov merili globino morja okoli otokov in mesta. 15. avgusta so se ladje približale cilju in topničarji z bombarde Distruzione so začeli s poskusnimi streli.⁸⁷ Ena bomba je eksplodirala na mestnem obzidju. S Polonije so izstrelili štiri granate, od katerih sta dve padli v mestno središče. Naslednji jutro se je beneškim ladjam približal čoln, s katerim je prihajala pošta beneškega konzula iz Tripolija. V pismu je bila opisana

79 T. Mascheroni, o.c., str. 48,

80 Ibidem, o.c., str. 49

81 Prim. Giovanni Cassoni, o.c., str. 171 - 182 - Med razvrstitvijo vojakov po poreklu so slovanske vojake poimenovali "soldati schiavoni".

82 T. Mascheroni, o.c., str. 48

83 Ibidem, o.c., str. 49

84 Ibidem, o.c., str. 49

85 F. Gestrin, o.c. str. 124 - Beneški čevlji je meril 34,77 cm.

86 T. Mascheroni, o.c., str. 52, Giuseppe Gatteri, o.c., str. 148. Vrhovni voditelj beneške mornarice admiral A. Emo je naredil izviren načrt za napad na Sfax. Mesto je bilo močno obzidano. Imelo je še eno prednost, globina morja pred mestom je bila majhna, kar je večjim vojaškim ladjam preprečilo dostop v pristanišče. Do te dobe namreč mesto ni še nikoli napadla večja pomorska flota. Dal je zgraditi velike in močne splave na katere so postavili topove. S splavi so se lahko približali mestom na tuniški obali in jih z uspehom bombardirali. Beneški napad je gusarje in ostale prebivalce mest presenetil, ker niso pričakovali česa podobnega, zato so tudi utrpeli veliko žrtev in materialne škode.

87 PAK, Družinski arhiv Cadamuro, Ordini Per La Naue Sirena..., str. 8; Pri poskusnem streljanju so pri polnjenju minometov in topov uporabljali različne količine smodnika. Začeli so z polovičnim polnjenjem. Če bombe niso zadele cilja so količino povečali do največje možne mere, in če tudi v tem primeru niso dosegli željenih rezultatov, so s streljanjem prenehali.

škoda, ki so jo povzročile beneške bombe v mestu Souse.⁸⁸

16. avgusta ob pol štirih zjutraj so beneški topničarji začeli s pravim napadom na mesto. Z bombarde Distruzione so topničarji izstrelili 27 bomb, od katerih jih je kar 23 padlo v mesto; dve sta padli na obalo, dve pa sta eksplodirali v zraku. S Polonije so izstrelili 32 bomb, katerih večina je padla v mesto. Ob zori so napad prekinili ter se oddaljili na varnostno razdaljo.⁸⁹ Naslednji dan so z napadom začeli ob štirih zjutraj. Z bombard so izstrelili 109 bomb, 90 jih je padlo v mesto. Admiral je ukazal tudi topničarjem Fame, naj poskusno streljajo. Medtem pa je galeota Esploratore zasledovali gusarsko ladjo tipa sandal.⁹⁰ Gusarji so se prestrašeni s plavanjem rešili na obalo. Beneški kapitan pa ni hotel tvegati in zapleniti sandala, saj bi moral jadrati preko plitvine.

Medtem ko je mestna obramba Soussa s topniškim ognjem držala beneške ladje na razdalji, prebivalci Sfaxa niso streljali na beneške ladje. Čeprav je bila obramba mesta dobro organizirana in oborožena, pa branilci niso pričakovali beneškega napada.⁹¹ Ker se je 18. avgusta vreme poslabšalo, so beneške ladje odplule proti otokom "Qurchini" (Kerkhennah), kjer so bile varne pred nevihtami, ki so divjale v tem obdobju.

Ker se neurje ni poleglo, je admiral ukazal pluti proti Trapaniju, kamor so prispeli prvega septembra. Mornarji so se najprej oskrbeli s pitno vodo.⁹² Posadka Eola je še vedno skrbelo za bolne mornarje. V mesto je iz Livorna prispel tudi šambek Cupido. Drugi šambek

Nettuno so potegnili na kopno in začeli popravljati trup, ki je bil v zelo slabem stanju.⁹³

5. septembra 1785 je admiral poveljniku galeote Esploratore ukazal, naj gre križarit pred otok Favignana, kjer so se je nahajale beneške ladje, ki jih je vodil admiral Querini. Ob petih popoldne so mornarji z galeote opazili beneške ladje in v pozdrav izstrelili nekaj topovskih salv. Naslednje jutro se jim je galeota približala. Skupino so sestavljale ladje Sirena, Vittoria, Cavalier' Angelo, nek keč in trabakul. Na keču je bil natovorjen prepečenec, trabakul pa je vozil 1.200 sodov vina. Na ladji Vittoriji so pripeljali 500 -lbrski minomet in 72 bomb istega kalibra za bombardno Distruzione. Na keču je bilo natovorjenih 93 bomb za bombarde.⁹⁴

V Trapaniju so beneški mornarji obnovili zaloge vode, prepečenca ter ostalih živil. 16. septembra je del flote zapustil pristanišče, kjer sta ostala samo keč in ladja Eolo, posadki pa sta prevzeli skrb za bolnike. Šambek Cupido je z pošto odpotoval proti Livornu.

Vremenske razmere se še vedno niso izboljšale in z ladjami je bilo precej težav. Najhuje je bilo bombardi Poloniji, od koder so ob petih zjutraj izstrelili 5 topovskih strelcev in tako prosili za pomoč. V bombardinem skladišču je bilo že pet pedi vode. Z ostalih ladij so poslali kafafate, ki so v dveh urah odkrili dve luknji in ju zamašili.⁹⁵ Neurje je z galeote Esploratore odtrgalo čoln, ladji Vittoriji se je zlomila prečka na krmnem jamboru, fregati Concordiji pa se je polomil jambor na premcu. Viharno vreme se je nadaljevalo. Beneška flota je 22. septembra prišla pred zaliv Golette.⁹⁶ Admiral

88 T. Mascheroni, o.c., str. 53

89 PAK, Družinski arhiv Cadamuro, Ordini Per La Naue Sirena..., str. 9; Admiral Emo je zelo točno izdelal taktiko umika, večji čolni ali ladje so varovali manjša plovila pri umiku. Na ta način manjša plovila so bila vedno krita invarna pred nasprotnikovim ognjem.

90 Prim. Panflesico Italiano, Venezia 1839, IV. del str. 1441, Sandal je bil tip manjšega turškega plovila. V 17. stoletju so ta tip ladij gradili tudi v beneški ladjedelnici. Ladja je bila majhnijših dimenzij, zelo lahka in hitra. Običajno sta veslala po dva mornarja. Uporabljali so jo v ribiške namene, kakor tudi za prevoz lažjih tovorov.

91 T. Mascheroni, o.c., str. 54

92 PAK, Družinski arhiv Cadamuro, Ordini Per La Naue Sirena..., str. 11; Admiral je vsakodnevno ukazal, kdo mora poskrbeti za prevoz pitne vode.

93 T. Mascheroni, o.c., str. 55

94 Ibidem, str. 55

95 Ibidem, str. 56

96 T. Mascheroni, str. 57; PAK, Družinski arhiv Cadamuro, Ordini Per La Naue Sirena..., str. 3; 22. septembra 1785. Zabeleženi so prvi podatki o dnevnih ukazih, ki jih morajo mornarji opraviti. Vpisane so tudi važnejše naloge mornarjev na ostalih ladjah. Vsekakor se kronika in ladijski dnevnik dopolnjujeta in v datumih ni bistvenih razlik.

22. sept. 1785 - ladja Fama

Ladje so morale imeti pripravljeno topništvo. Skladišča (stive) so morali mornarji urediti in izprazniti - urejena so morala biti zaradi sprejema morebitnih ranjencev. Morali so pripraviti in urediti ladijske čolne. V čolnu je moralo biti enako število mornarjev in vojakov (vsi dobro oboroženi s strelnim orožjem). V kajičih je bilo od 6 do 8 vojakov, poleg enakega števila mornarjev.

Oficirji na ladjah so bili treh rangov - plemiči, pehota in mornarji (patrigio, militare e marina).

Mornarji so ladje namestili v bojno linijo. Večje ladje so bile v zadnji liniji, čolni in splavi pa bliže obali. Pri morebitnem sovražnikovem napadu so večje ladje varovale splave in čolne pri umiku.

23. sept. 1785 Fama (str. 3)

Vodja mojstrov s Concordie je moral zbrati mojstre z Vittorie in Eola in skupno popraviti čolne Concordie, Eola, Esploratora in Nettuna.

Vse ladje so morale imeti stalno pripravljene čolne za obrambo. Pregledati so morali vetrila in menjati poškodovana ali strgana jadra, vrvi ter prečke.

Emo je poslal pismo tuniškemu beju, v katerem je sporočal, da je beneška flota bombardirala že dve mesti in povzročila veliko škode. Če bej ne bi sprejel mirovnih pogojev, bo flota nadaljevala z napadom na Goletto.⁹⁷

Zaliv Golette je polkrožne oblike, na eni strani meji na Kartaginski rt, kjer so v tem obdobju bile še vidne

razvaline antičnega mesta. Trdnjava Goletta je ležala pet milj od rta, Tunis pa osem od zaliva. Za obrambo zaliva je skrbel sistem manjših trdnjav. Največja je imela z morske strani 70 korakov dolgo obzidje. Trdnjave so imele številne topove različnih kalibrov francoske izdelave. Ves obalni pas je bil lepo in intenzivno ob-

Na ladjah je primanjkovala pitna voda, zmanjšala se je njena uporaba v kuhinji.

24. sept. 1785 Fama (str. 4)

Poveljnik Sirene je moral poslati pred mestom (400 korakov od obale) v izvidnico kajič. Izvidniki so morali paziti na vse premike in hitro obvestiti na novosti (posebno skrb so morali posvetiti francoskim ladjam, ki so bile v pristanišču). Enako nalogo je dobil poveljnik Vittorie.

Mojstri so morali na ladjah popraviti vse poškodbe, še posebejo vetrila.

25. sept. 1785 Fama (str. 5)

Mornarji s Fame so morali s kajičem v izvidnico 700 do 800 korakov od obale. Mornarji so morali pregledati globino morja, do koder bi lahko prišle večje ladje. Častnik, ki je vodil mornarje je po opravljenem delu poročal admiralu. Opravili so tudi trigonometrijska merjenja.

Mojstri so tudi tega dne imeli veliko dela z popravili jader in vetril

26. sept. 1785 za Concordio

Primanjkovalo je pitne vode. Najtežji je bil položaj na Eolu, kjer so najprej zmanjšali uporabo (le 2 krat na teden so kuhali tople obroke - častniki so še vedno dobili en topel obrok na dan). Na dan so lahko uporabili samo 3 sode vode, naslednji teden pa dva soda na dan.

27. sept. 1785 Sirena (str. 6)

Poveljnik Sirene je moral poslati mornarje z čolnom da so varovali sidra, sidrne vrvi in bojo bombard.

Admiral je pripravil tudi načrt za primer, če bi se mornarji in vojaki izkrcali na obalo. Ker sta čoln vodila dva častnika bi vodil en poveljnik ljudi na obali, drugi pa ljudi, ki so ostali v čolnu. Vojaki so bili dobro oboroženi, vsak je imel 24 naboje za puško. V čolnu je bilo 16 vojakov in 18 mornarjev.

28. sept. 1785

Vse ladijske posadke so morale biti pripravljene na boj. Postopoma so se približali mestu. Mornarji v čolnih so morali biti pripravljene na hitre premike. Posadke v čolnih sta vodila dva častnika (mornariški in "pehotni" oficir), tako so imeli večji nadzor nad vojaki.

Posadka Eola je morala pripraviti 20 praznih sodov, plohe in deske. Material so uporabili za gradnjo splava.

Poveljnik Coldumer s Concordie in kapitan Cristanich sta morala na Famo, kjer sta imela razgovore z admiralom Emom. Kajič Palme, vodil ga je pilot Armeni je moral v izvidnico v smeri mestnega pomola.

Posadka na Eolu je morala dodatno zmanjšati uporabo vode. Voda je začela primanjkovati tudi na Vittoriji.

Naslednji dan so morali vse ladje premakniti za 250 do 300 korakov proti zahodu.

29. sept. 1785 Fama (str. 7)

Poveljnik Sirene je moral pripraviti kajič za izvidnico. Mornarji (izvidniki) so morali nato poročati admiralu. Posadki na bombardah sta morali v pripravljenosti za premik proti mestu.

30. sept. 1785 (str. 8)

Poveljnika Fame in Palme sta morala pripraviti kajiča za izvidnico. Mornarji so morali ob zori ladje približati mestu (za 120 korakov so približali Concordio, za 150 Eolo, za 200 Palmo in Sireno). Edino ladjo Vittorio niso premaknili s sidrišča.

Na Eolu je poveljnik lahko izpustil častnika Francovicha iz zapora, pred izpustitvijo pa je moral obljubil, da ne bo izvrševal ukaze nadrejenik častnikov.

97 T. Mascheroni, o.c., str. 58; PAK, Družinski arhiv Cadamuro, Ordini Per La Naue Sirena., str. 8

1. okt. 1785 Fama

Mornarji so bombarde približali mestu. Po ukazu so začeli streljati na utrdbe. Pri prvem poskusnem streljanju so morali uporabiti 2/3 polnjenja (smodnika). Če so bombe padle na cilj, so uporabili prave bombe. V nasprotnem primeru, pa so povečali količino smodnika za 2 do 3 libri.

Topničarji Polonije so streljali na trdnjavo ob vhodu v pristanišče. Poveljnik šambeka Nettuna je moral pripraviti čoln, ki je nudil podporo bombardi Distruzione. Mornarji s čolna Esploratora pa so pomagali Poloniji.

Poveljnika Sirene in Eola sta pripravila čolna za podporo splavov. (Vsak splav je imel poleg oborožen čoln, ki ga je varoval v primeru napada s kopnega in mu pomagal na varno).

V bližini splavov je bilo pripravljeno še večje število čolnov, ki so jih razporedili v primeru potrebe.

Splave so približali od 150 do 300 korakov od mestnega obzidja, odvisno od tega kakšno obrambo je imel pred seboj.

Oboroženi čolni in ladje v drugi in tretji boji liniji pa so morali streljati čez splave. S tem so sovražniku onemogočili učinkovito streljanje in hkrati varovali splave.

Na splavih je bilo 6 mornarjev, 4 topničarji, 2 vojaka in oficir. Vsak splav je imel točno določeno nalogo in cilj na katerega je streljal. V primeru, da so z močnim in točnim ognjem uspeli spoditi nasprotnika z bojnih položajev, so bili na enem izmed čolnov 4 potapljači.

Njihova naloga je bila ta, da so priplavali do nasprotnikovega topništva. Tam so z močnimi žebli zabili ležišča topov, prevrnili in poškodovali so topništvo, če je bilo to le mogoče. Za opravljeno delo je sledila nagrada 4 dukatov.

V primeru slabega vremena je akcija odpadla in plovila so morali spraviti na varno. Čolne in splave je še dodatno varovala galeota Esploratore, ki je bila v neposredni bližini, vendar pa sama ni smela sodelovati v boju, da je ne bi razpoznali.

V primeru, da je sovražnik s čolni napadel splave, je bilo treba to takoj sporočiti, da so hitro pripravili ustrezne protiukrepe.

delan.⁹⁸

Admiral je razvrstil ladje za napad. Najbližje obali sta bili postavljeni bombardirni. Admiral je ladjedejniškim mojstrom ukazal zgraditi dva splava. Za osnovo so uporabili 22 sodov, bila pa sta dovolj močna, da so na njiju postavili 40 - librski top.

Naslednji dan je bej odgovoril na pismo. Napisal je, da se zahvaljuje za opozorila, a zaupa svoji obrambi. Glede sklepanja mirovnih pogajanj pa se pogoji niso spremenili. Prvega oktobra so mojstri dokočali splava. Mornarji so oborožili največje ladjiske čolne s topovi, ki so služili za zaščito splavov. Admiral je ukazal, naj se ladje približajo Goletti. Topničarji so se pripravili za delo. S poskusnim napadom so začeli 3. oktobra ob petih zjutraj.⁹⁹ Z bombarde Dstruzione so izstrelili 3 bombe, s Polonije pa 5. Nobena izmed bomb ni zadela cilja; Benečani so prenehali z ognjem ter se oddaljili na varnostno razdaljo. Ob štirih zjutraj so začeli napad topničarji na splavih. S splavi so se približali trdnjavi

na 170 korakov. Ogenj so prekinili ob osmih zjutraj. Beneški topničarji so poškodovali del obzidja. Mestana obramba je nudila močan odpor, vendar brez posledic.

Naslednji dan so nadaljevali z napadom.¹⁰⁰ Topničarji z Dstruzione so izstrelili 10 bomb. Mesto pa je zadela samo ena in to hišo luškega kapitana. Bombe, ki so jih izstrelili s Polonije, niso dosegle cilja.¹⁰¹

9. oktobra 1785 se je vreme poslabšalo¹⁰² in šele naslednji dan je beneška flota lahko nadaljevala napad.¹⁰³ Ko so se ladje približale obali, je bombardirna Dstruzione izstrelila 48 bomb, katerih je večina zadela mestno središče. Topničarji Polonije so na cilj izstrelili 44 granat. Goletto je zajel požar, da je bila podobna bruhajočemu Vezuviju. Sovražnikova granata je preluknjala čoln ladje Eolo, a ni ekspodirala. Zadete so bile tudi vreče peska na splavu, a brez večje škode.¹⁰⁴

15. oktobra je admiral Querini z ladjo Sireno in šambekom Nettunom odplul v Trapani. Šambek Cupido

98 T. Mascheroni, o.c., str. 60, PAK, Družinski arhiv Cadamuro, Ordini Per La Naue Sirena., str. 11

2. okt. 1785

Ob 24. uri so poveljniki plovil na izvajali dane jim zapovedi (podobne kot 1. oktobra).

99 PAK, Družinski arhiv Cadamuro, Ordini Per La Naue Sirena., str. 12

3. okt. 1785

Vse ladje so dobile točno določene naloge in obveznosti. Vittoria je branila dva splava (vodila sta jih Subotich in Zar). Podobno so tudi ostale ladje varovale splave kljub temu, da so bili mornarji v čolnih stalno pri splavih. V primeru potrebe so z ladj poslali dodatno pomoč in okrepiteve.

100 PAK, Družinski arhiv Cadamuro, Ordini Per La Naue Sirena., str. 13

4. okt. 1785 Fama

V tunizijskih pristaniščih so bile prisotne francoske ladje. Beneške ladje so večkrat spremenile razpored pred mestom in se premaknile od 100 do 300 korakov, glede na to kaj si je admiral izbral za cilj. Primanjkovala je voda, zato niso na ladjah kuhali toplih obrokov.

101 T. Mascheroni, o.c., str. 62; PAK, Družinski arhiv Cadamuro, Ordini Per La Naue Sirena., str. 15

5. okt. 1785

Mornarji Palme in Concordije so šli s kajiči v izvidnico. Splave so morali povleči na določene (položaje) mesta in začeti z ognjem. Splavi so bili privezani na sidrne vrvi večje ladje. Mornarji so jih vlekli na položaje (pred obzidje) in nazaj, ko je bilo to potrebno.

6. okt. 1785 (str. 16)

V primeru slabega vremena so morali mornarji topništvo, ki je bilo v čolnih in splavih, takoj prenesti na ladje. Admiral je topničarjem na bombardah vsakodnevo določal cilje (trdnjave) za bombardirati. Mornarji v kajičih so morali vsako noč stražiti in opazovati nasprotnikovo gibanje na obali. Vsako noč so menjali razpoznavna gesla, uporabljali so znana imena svetnikov ali pa krajev. (Marco, Venezia itd.). Izvidnice so vodili večinoma isti piloti in nižji častniki (Mianilouich, Napich, Franinovich, Alessich, Petrovich itd.)

Z večje razdalje so streljali samo z topovi in minometi večjih kalibrov, ker drugače ni bilo pravega efekta (samo trošenje smodnika in izstrelkov).

8. okt. 1785 (str. 18)

Mornarji so morali na običajno nočno stražo in poizvedovanje (izvidnico). Splave so povlekli na prvo bojno črto. Topničarji bombard so dobili ukaz katere cilje bodo streljali. Zaradi prestopka je admiral kaznoval oficirja Miouilouicha in poročnika Pairentia. Z verig pa so po prestani kazni izpustili mornarja s Fame.

102 PAK, Družinski arhiv Cadamuro, Ordini Per La Naue Sirena., str. 19

9. okt. 1785

Na ladjah je admiral stalno spreminjal posadke, z ene ladje so mornarji šli na drugo ladjo. Na ta način je admiral skušal ublažiti napetosti med mornarji, namreč na ladjah je bilo večje število mornarjev in nižjih oficirjev zaradi prestopkov kaznovanih in vkljenjenih oziroma zaprtih.

103 PAK, Družinski arhiv Cadamuro, Ordini Per La Naue Sirena., str. 20

10. okt. 1785.

Kot običajno so morali mornarji s kajiči v izvidnico. Splave so morali povleči na na bojno mesto, skratka se previdno pripraviti na napad.

104 T. Mascheroni, o.c., str. 64

je odplul v Livorno. Tega dne je iz pristanišča Golette izplula večja turška ladja. Na jamboru je imela izobešeno belo zastavo. Plemič Corner s fregate Fame ji je šel s čolnom nasproti, a tuniški glasnik ni hotel predati pisma beneškemu plemiču.¹⁰⁵ Dobil ga je kapitan neke v bližini zasidrane francoske ladje, ta pa je nato poslal svojega podrejenega, da ga preda beneškemu admiralu. V pismu je bej sporočil, da sprejema beneške mirovne pogoje.¹⁰⁶

20. oktobra je beneška flota izplula iz Golette in do naslednjega jutra je preplula že 30 milj. Ker je vreme znova postalo viharo, so ladje morale skrajšati jadra. Nevihta je trajala 4 dni. Bombardi Distruzione je vihar polomil del jambora, ki je padel na palubo, a k sreči žrtev ni bilo. Admiral Emo je naročil poveljniku fregate Palme, naj priveže poškodovano bombardno in jo vleče za seboj. Zaradi viharnege vremena je manever uspel šele naslednje jutro. S fregate Concordije so mornarji prenesli na bombardno nov del jambora, ki so ga mojstri zamenjali s poškodovanim. Nato so se beneške ladje usmerile proti Trapaniju. Neurje je tudi fregati Concordiji poškodovalo vetrilo in potrebna je bila temeljitega popravila.¹⁰⁷

Fregati Sirena in Kavalier Angelo ter šambek Nettuno so bili zasidrani pred Marsalo, a so se zaradi močnega

vetra zatekli v zavetje otoka Favignano.¹⁰⁸ Prvega novembra je tudi fregata Vittoria priplula v Trapani. Vihar je postajal vse hujši, zato je admiral ukazal, da se ladje zatečejo na Malto. Proti Malti so pluli Fama, Eolo, Palma, obe bombardni in Esploratore. Posadkam je začelo primanjkovati živieža in vode. V najslabšem položaju je bila posadka bombardne Distruzione. Vsak mornar je lahko dobil le četrt litra vode na dan. Petega novembra 1785 so ladje še vedno križarile na odprtem morju. Ker je bilo pomanjkanje vode vse večje, je admiral naročil kapitanoma bombard, naj plujeta proti Agrigentu (Girgenti). Ladji sta pluli v Agrigento, vendar je bilo pristanišče že polno. Bombardi sta se namenili nazaj proti Malti, saj se nevihta še ni umirila. Sedmega novembra sta tja tudi prispeli, naslednjega dne pa je Palmi in Poloniji uspelo vpluti v pristanišče. Šambek Cupido je pred nevihto srečno prispel iz Livorna. Admiral Emo je ukazal posadki, naj okrbi z vodo in hrano ladje, ki niso mogle v pristanišče, kar ji je uspelo navkljub slabemu vremenu.¹⁰⁹ Posadka Eola je ladjo zasidrila na drugi strani otoka in opravila 20 - dnevno karanteno (contumacia).

V pristanišču so ladijski mojstri opravili vsa vzdrževalna dela.¹¹⁰ Šambek Cupido so v celoti obnovili, ostalim ladjam pa samo palube in dele, ki niso bili pod vodo.

105 PAK, Družinski arhiv Cadamuro, Ordini Per La Naue Sirena., str. 20

11. okt. 1785.

Kot običajno so morali mornarji s kajiči v izvidnico. Na Vittoriji so iz verig izpustili kaznovane mornarje. Poostri so nadzor na uporabo pitne vode.

12. okt. 1785

Mornarji so morali s kajiči v izvidnico. Na ladjah pa so potekale priprave za napad.

13. okt. 1785

Mornarji s Palme in Eola so morali s kajiči v izvidnico. Po pregledu obale so mornarji pripravili ladje in odpluli iz Tunisa. 27. oktobra so mornarji prispeli na Malto. Mornarji Sirene so s čoln hodili po pitno vodo in oskrbovali celo floto. Ladijski mojstri Sirene, Vittorie, Concordie pregledali stanje ladij in začeli z najnujnejimi popravili. Tudi oficirji so se morali strogo držati discipline, v primeru neposlušnosti - če se ni vrnil pravočasno z mesta je izgubil plačo dveh mesecev.

106 T. Mascheroni, o.c., str. 64

107 Ibidem, o.c., str. 65

108 PAK, Družinski arhiv Cadamuro, Ordini Per La Naue Sirena., str. 22

28. nov. 1785

Ladijski mojstri so nadaljevali z popravili ladij - omenjeni so "marangoni" (mizarji, tesarji), "calafati", "fabri" (kovači). Večje število mornarjev je bilo bolnih, zato so jih odvedli v mestno bolnišnico.

29. nov. 1785

Vsi ladijski mojstri so zbrali za dela na Palmi. Tega dne je zdravnik v bolnici temeljito pregledal bolne mornarje. Ozdraveli mornarji so morali nazaj na ladje.

30. okt. 1785 Malta

Vsi mojstri so morali na Concordio, kjer so opravili vsa potrebna popravila. Kakor vedno je opravljeno delo pregledal ladijski poveljnik.

109 T. Mascheroni, o.c., str. 67

110 PAK, Družinski arhiv Cadamuro, Ordini Per La Naue Sirena., str. 23

1. dec. 1785 Malta

Mojstri so morali na šambek Cupido, kjer so najprej popravili vetrilo. Mojstri so delali tudi na fregati Sireni, kjer so zamenjali jambor, ki je bil močno poškodovan. Mornarji so s čolni vsakodnevno peljali svežo pitno vodo.

2. dec. 1785 Malta

Mojstri s Fame in Concordie so šli na fregato Kavalier' Angelo, kjer so opravili večje popravilo. Na fregati so ostali dokler niso dokončali dela. Medtem so mojstri na Sireni sneli poškodovan jambor, kovači pa so delali na Concordiji.

3. dec. 1785. Malta

Mojstri so odelali na Eolu, Distruzione in K. Angelo. Mornarji so še vedno obnavljali zaloge pitne vode

8. decembra 1785 je admiral ukazal poveljniku ladje Kavalier' Angelo naj gre po prepečenec na Krf. Posadka šambeka Cupido pa je morala v Livorno po pošto in dokumente.¹¹¹

14. decembra sta izplula Sirena in Eolo, naslednji dan pa tudi admiralska ladja Fama.¹¹² Širile so se govorice o petih gusarskih ladjah, ki naj bi prihajale iz Alžira. Beneške ladje so izplule in križarile okoli otoka, vendar o gusarskih ladjah ni bilo ne duha ne sluha.

22. decembra je iz pristanišča izplula ladja Esploratore z nalogo, da pregleda vode okoli otoka Panteleria.

27. decembra je fregata Concordia izplula in pregledala morja med otoki Linosa, Panteleria, Malto in Agrigentom.

31. decembra se je na Malto vrnila admiralska ladja Fama.¹¹³

1. januarja 1786 je na Malto prispel tuniški šambek, ki ga je poslal bej.¹¹⁴

4. dec. 1785 Malta (str. 24)

Kovači so delali na bombardi Distruzione (spenjali so nove železne obroče na glavnem jamboru. Kalafati pa so premazali trup fregate Kavalier' Angelo. Mornarji so tudi ta dan obnavljali zaloge pitne vode.

5. dec. 1785

Kalafati so delali na Eolo. Mornarje in vojake, ki so skušali zbežati z ladj v mesto, čeprav niso imeli dovoljenja, niso spustili več v mesto.

7 dec. 1785 (str. 25)

Poveljnik fregate K. Angelo je moral pripraviti vojake in mornarje (posadko) za pregled. Admiral je imel namen pregledati tudi ladjo, zato je moral poveljnik izpopolniti zaloge vode in prepečenca, kakor tudi osnovni potrošni material (vrvi, jadra, deske itd.) Enak ukaz je dobil tudi poveljnik Sirene (ladja je morala imeti vse pripravljeno za odhod).

Bolne mornarje in vojake je bilo treba peljati v bolnišnico na kopno, hkrati pa prevzeti ozdravele. Vsa potrebna dela glede bonikov je vodil glavni zdravnik (kirurg) Costanzi. Vsakega bolnika je bilo treba temeljito pregledati in določiti tip bolezni in njeno zdravljenje.

Mojstrom z ladje Eolo so sneli verige, v primeru, v primeru nadaljne neposlušnosti so jih za vzgled primerno kaznovali.

8. dec. 1785. fama Malta (str. 26)

Mojstri so začeli z popravilom kajičev na Concordiji, Palmi in Sireni. Za oskrbo z vodo so mornarji zgoraj naštetih ladj uporabljali čolne.

Vsi ladijski pisarji so morali o svojem delu poročati admiralu. Zdravnik je temeljito pregledal bolne mornarje in vojake, nihče ni smel simulirati. Simulante so strogo kaznovali, ker so "odžirali" denar za zdravljenje (bolniki so namreč imeli boljše hrano). Poveljniki na vseh ladjah so lahko sprejemali novince (reciute).

9. dec 1785

Kalafati so začeli z delom na trupih Sirene in Vittorie. Mornarji so tudi ta dan nadaljevali z oskrbo pitne vode. Eden izmed pilotinov bo delal izpit za petega pilota.

10. 12. 1785 (str. 27)

Admiral je opravil pregled vseh ladijskih posadk (mornarje, vojake, topničarje in mojstre). Mornarji in ostali člani posadke so morali biti v popolni uniformi, imeti urejene lase itd. Pregledal je tudi stanje ladijske opreme.

Tega dne so iz verig smeli vse ladijske mojstre, ne glede kakšno kazen so prestajali. Poveljniki so mornarjem dali nove kape, vendar so jih lahko uporabljali le v lepem vremenu.

11. 12. 1785 (str. 28)

Ladijski mojstri (predvsem kalafati) so morali na Famo, kjer so začeli z popravilom palube, kjer so ostali do konca del. Posebno natančno so morali zaščititi del palube nad skladiščem prepečenca in smodnika. Večje število mojstrov je bilo vključeno v verige.

12. 12. 1785 (str. 29)

Poveljniki so morali organizirati vse potrebna dela, da so bile ladje pripravljene na odhod. Ladijski pisarji so morali oddati poročila in spremembe stanja na ladjah (tako posadke, kot ladijske opreme).

Poveljniki so morali pripraviti vprašanja za izpit (za napredovanje), ki so ga opravljali drugi piloti. Piloti, ki so želeli opraviti izpit, so morali oddati pismeno prijavo.

Pisarji so morali popisati število in stanje jader, prečk, košev in jamborov.

Poveljnik Vittorie je moral pojasniti zakaj je zaprl in priklenil pilotina.

13. 12. 1785 (str. 30)

Poveljniki so nadaljevali z pripravo ladj na izplutje. Admiral je ukazal vrstni red po katerem naj se ravnajo poveljniki pri izplutju iz pristanišča (prva izpluje Fama, nato Palma, Concordia in Vittoria itd.).

13. 12. 1785 za Sireno

Mornarji so morali pregledati in pripraviti jadra. Oficirji so lahko šli v mesto gledat opero, vendar so morali zvečer nazaj na ladjo. V primeru, ko ni bilo na ladji dela je lahko šlo 6 mornarjev in 6 nižjih oficirjev ter vojakov v mesto. Na ladjo so se morali vrniti ob 23 uri zvečer. Če so se prepozno vrnili so šedile kazni.

111 T. Mascheroni, o.c., str. 68

112 T. Mascheroni, o.c., str. 68

113 T. Mascheroni, o.c., str. 113

114 PAK, Družinski arhiv Cadamuro, Ordini Per La Naue Sirena., str. 31

1. 1. 1786 Malta

Mornarji so dopolnjevali zaloge pitne vode. Na fregati Sireni je zbolelo večje število mornarjev (6 je bilo huje bolnih) zato so jih odvedli v mestno bolnico. Ozdravele mornarje pa so izpustili iz bolnice.

Kot smo že omenili ladijske posadke so bile sestavljene iz mornarjev različnih narodnosti., vendar pomembnejše naloge so

11. januarja sta v Sirakuzo pluli Palma in Eolo.¹¹⁵

26. januarja sta v pristanišče prispela Kavalier Angelo

opravljali samo mornarji, ki so prihajali Benetk. V tem primeru so stražili bolne mornarje (zaradi varnosti pred zastrupitvami, kot tudi pred pobegi).

2. 1. 1786

Mornarji so nadaljevali preskrbo z vodo. Zdravniki pa so imeli veliko dela z bolnimi mornarji

4. 1. 1786 (str. 32)

Pri delu sta se na Sireni poškodovala dva topničarja. Pravoslavni vojaki (soldati Greci) so lahko poslušali mašo na galeoti Esploratore. Poveljniki so morali strogo paziti na red.

8. 1. 1786 (str. 33)

Tudi ta dan so mornarji nadaljevali s preskrbo vode. Topničarji so morali skupaj s pisarjem pregledati stanje in število bomb. Tega dne so na vseh ladjah začeli z oskrbo z vinom. Nove mornarje (reclute) so poveljniki predstavili posadkam.

Na ladjah vladala trda disciplina, vendar so jo člani posadk stalno kršili, kar nam povedo zapisi o večjem številu vklejenih ljudi. Številni so bili primeri, ko so mornarji kradli in prodajali dele uniform. Tako dejanje so ladijski poveljniki strogo kaznovali, poleg telesne kazni so morali krivci nadomestiti prodano ali ukradeno blago. V primeru, da ni imel denarja je dobil za dnevni obrok samo vodo in kruh, ter na ta način odplačal kazen.

8. 1. 1786

Mornarji so nadaljevali s preskrbo pitne vode. Ladjam, ki so bile dolgo časa zasidrane na enem mestu, so morali mornarji dvigniti sidra in posušiti vrvi, nato se so ladje zadržali na drugem mestu. Tako so preprečili preperete vrvi.

9. 1. 1786

Mornar Eola se ni pravočasno vrnil z izhoda v mesto, ko se je vrnil pa je še napadel in pretepel stražarja. Ostali stražarji so ga takoj prijeli in priklenili.

Dva krat mesečno so mornarjem dali sveže meso.

9. 1. 1786

Zradi neposlušnosti so na Sireni kaznovali z bičanjem dva mornarja.

10. 1. 1786

Poveljnik Eola je moral pripraviti vse potrebno, da je lahko ladja odplula na kratko križarjenje. Dva vojaka z Eola sta šla v mesto oborožena, kar je bilo strogo prepovedano. V mestu je eden streljal. Tisti, ki je streljal je dobil 200 udarcev, drugi pa 60 udarcev z bičem.

115 PAK, Družinski arhiv Cadamuro, Ordini Per La Naue Sirena., str. 34

13. 1. 1786

Admiral je pregledal topništvo. Tega dne so vsem posadkam so dodelili (skuhali) sveže meso.

14. 1. 1786

Na Malti so zalotili večje število mornarjev, ki so kradli. Kazenovali so jih z 10 do 15 udarcev biča.

16. 1. 1786 (str. 35)

Admiral je pregledal stanje posadk. Mornarji so še naprej prodajali dele uniform (plašče, srajce itd.). Zato so povečali kaznen na 30 udarcev z bičem (30 colpi di corba). Poleg kazni so krivci nadomestili oblačila.

Oficirji so lahko šli na gledališko predstavo, seveda primerno urejeni. Niso pa smeli sedeti v prvi vrsti.

18. 1. 1786

Zdravniki so opravili pregled bolnikov.

Ladijski pisarji so popisali, kaj vse potrebuje zdravnik za zdravljenje bolnikov.

20. 1. 1786

Zdravnik (kirurg) Costanzi je pregledal bolnike. Vojaki so vadili v vojaških veščinah.

21. 1. 1786

Vojak na Eolu so povečali kazen, zato je bil do nadaljnjega priklenjen v verige. Tega dne so prijeli in kaznovali štiri vojake z Eola, ker so kradli in prodajali opremo.

22. 1. 1786 (str. 36)

Mornarji so nadaljevali s preskrbo z vodo. Mornarjem, ki so prodali dele uniform, so le-te dopolnili.

V pristanišču so postrilni nadzor, posebno tistih oseb, ki so imele stike z mornarji. Admiral je na vse načine skušal preprečiti prodajo beneške imovine.

22. 1. 1786

Poveljnik Vittorie je iz verig izpustil vklejene mornarje, enako je storil poveljnik Concordije.

24.1. 1786 (str. 37)

Mornar s Sirene je prodal pristaniškemu delavcu 3 mornariške plašče. Plačati je moral njihovo vrednost.

Na Sireni je zbolelo večje število mornarjev, odvedli so jih v mestno bolnico. Zdravniki so skupaj pregledali bolnike. Bolniki so imeli v bolnici skupno kuhinjo, s tem so prihranili del stroškov. Bolniki, ki so imeli sifilis (morbo gallico), so bili v posebnih prostorih, ker je bil nalezljiv.

Ponovno je admiral ukazal zastražiti bolnico s 4 stražarji in vodnikom (morali so biti Benečani). Na ta način so skrbeli za fizično varnost bolnikov in ne samo na zdravniško.

V bolnico so prihajali samo zdravniki in osebje, ki je skrbelo za hrano. Nihče izmed bolnikov ni smel ven. Hrana je bila skrbno izbrana in boljše kakovosti od običajne.

24. 1. 1786

Ladijski mojstri so morali na fregati K. Angelo sneti poškodovani jambor in ga zamenjati z novim.

25. 1. 1786

Zaradi številčnih kraj opreme je admiral ukazal ladijskim poveljnikom naj pregledajo uniforme in oblačila posameznega člana

in Cupido. Ladji sta bili natovorjeni z živili (prepečenec) in rezervnimi ladijskimi deli, predvsem z jambori. Ladijske posadke so si razdelile živila, mojstri so menjavali poškodovane jambore. Stari in polomljeni jambori so bili namenjeni za gradnjo splavov.¹¹⁶

2. februarja 1786 se je v pristanišče vrnila ladja Palma, dva dni kasneje pa tudi ladja Esploratore, ki je peljala pošto in dokumente za komandanta flote.¹¹⁷

18. februarja se je vrnil šambek Cupido. Na poti na Malto je srečal ladjo Eolo, ki je bila poškodovana in se je potapljala. Posadka Cupida je pomagala pri reševanju in vlekla ladjo v Sirakuso, kjer je ostala na popravilu.¹¹⁸

25. februarja je posadka ladje Kavalier' Angelo odplula proti Trapaniju.

V nedeljo, 26. februarja, je flota izplula iz pristanišča. Po treh dneh potovanja so ladje prispele do otoka Pan-

posadke.

Mornarji so dobili topel obrok s svežim mesom in zelenjavo. Nadaljevali so preskrbo vode.

- 116 T. Mascheroni, o.c., str.69; PAK, Družinski arhiv Cadamuro, Ordini Per La Naue Sirena., str. 38

27. 1. 1786

Mornarji na fregati K. Angelo so morali temeljito počistiti ladjo, predvsem pa krov. V primeru lepega vremena so morali naslednji dan natovoriti 40.000 liber prepečenca.

Tudi na ostalih ladjah so morali spustiti in počistiti (oprati) jadra, obvezno pa so jih morali posušiti.

28. 1. 1786

Na Sireno so natovorili 26.000 liber prepečenca, na Vittorio 24.000 liber skupno je bilo na ladji 34.000 liber. Na Concordijo so naložili 30.000 liber prepečenca.

Preskrba z vodo.

29. 1. 1786

Ladijski poveljniki so pregledali stanje topništva.

30. 1. 1786

Mojstri so na Concordiji popravili vetriilo.

Drugi pilot Subotich je prespal v mestu ne, da bi prosil za dovoljenje. Za kazen je moral ostati zaprt v svoji sobi (kabini).

Poveljnik Vittorie je vedel za Subotichev prestopok, vendar ga ni hotel prijaviti, zato je bil kaznovan z globo 2 cekinov. S tem denarjem so kupili mornarjem na Vittoriji kape.

Strogo so kaznovali mornarje in vojake, ki so metali kamenje na race v rezervatu poleg pristanišča. To je bil lovni rezervat Velikega malteškega mojstra. Čakala jih je telesna kazen (bičanje).

- 117 PAK, Družinski arhiv Cadamuro, Ordini Per La Naue Sirena., str. 41

31. 1. 1786

Mornarji so nadaljevali s preskrbo z vodo in vinom. Cena vina je bila po 14 lir na sod (barilo).

1. 2. 1786 (str. 44)

Mornarji so morali fregato Palmo temeljito očistiti in oprati.

- 118 PAK, Družinski arhiv Cadamuro, Ordini Per La Naue Sirena., str. 45

3. 2. 1786

S Sirene so pet mornarjev premestili na Vittorio, 3 mornarji pa so šli na Eolo.

Z mestne bolnice so izpustili ozdravele mornarje. Mornarji so nadaljevali s preskrbo z vodo in vinom.

4. 2. 1786

Ladijski ekonom, so dopolnili zaloge polenovke (bacala), riža in ostalih živil.

Naredili so spisek (količino) živil, ki jih potrebujejo za 2 meseca plovbe.

5. 2. 1786 (str. 46)

Mornarji so nadaljevali s preskrbo vode in vina.

6. 2. 1786

Poveljniki so pregledali stanje posadk.

Poveljnik Vittorie je kaznoval mornarje, ki so se na kopnem stopili z noži (20 ali 30 udarcev z bičem).

8. 2. 1786

Na Palmi sta se stopla mornarja in vojak - vojak, ki je prvi začel s provokacijami je bil kaznovan z 25 udarci z bičem.

9. 2. 1786

Na Sireno so privedli nazaj mornarja, ki je ubežal.

10. 2. 1786 (str. 48)

Mornarji so ladje oskreskrbovali s svežo vodo.

11. 2. 1786

Admiral je pregledal ladijske posadke.

14. 2. 1786.

Na Malto so zaradi pretepanja zaprli mornarja, šli so ponj in ga kaznovali.

16. 2. 1786

Nadaljevali so preskrbo z vodo. Na Palmi so zaprli pilotina. V mesto je šla samo polovica vojaških in mornariških častnikov, druga polovica je ostala na ladji.

18. 2. 1786 (str. 49)

Kaznovali so mornarje, ki so prespali na kopnem (podvojili straže) V bodoče so šli v mesto samo 4 mornarji in 4 vojaki z ladje na dan.

telaria. Ladje so spustile jadra in čakale na angleški šambek, ki naj bi prinesel novice.¹¹⁹

5. marca 1786 se je vreme poslabšalo in se sprevrglo v pravo neurje. Flota je morala zategniti jadra in naslednjega dne so prispeli do otoka Lampedusa, od koder so se usmerili proti tuniški obali. Mornarji so sklepali, da namerava admiral pluti proti Sfaxu. Po nekajdnevni plovbi s šibkimi vetrovi so prispeli do otokov Querchinov. Zaradi plitvega morja so plovbo nadaljevali naslednjega dne.

12. marca so se ladje zasedrale 3 milje od Sfaksa in admiral je takoj ukazal zgraditi močne splave. Pred mestom je bila zasedrana tudi francoska ladja, ki je beneške mornarja obvestila, da je mesto dobilo 18 močnih topov. Beneški mornarji so pripravili devet splavov in jih primerno oborožili. Sidrne vrvi so bile dolge okoli 700 korakov.¹²⁰

18. marca je admiral ukazal mornarjem, naj se s splavi približajo mestu. Splavi so bili postavljeni v polkrogu, na sredini sta bila dva večja čolna. Mestu sta se približali tudi bombardi. Mestna obramba je skrbno

pazila na premike beneških ladij, in ko so bile te v primerni bližini, so jih začeli obstreljevati. Istočasno so začeli streljati tudi beneški topničarji.¹²¹

Benečani so napad ponovili 22. marca. Z bombe Distruzione so izstrelili 34 bomb, prav toliko tudi s Połonije. Mestna obramba je zadela enega izmed splavov in trem mornarjem poškodovala noge.¹²²

19. marca je šambek Cupido odplul proti otoku Lampedusi po vodo in živila. Že 18. marca pa je admiral ukazal zgraditi nov splav na tridesetih sodih. Na splav so postavili 200 - librski minomet. Po končanih delih je beneška flota čakala na primerno vreme za ponoven napad na mesto.

Med tem je prispel angleški šambek z novicami. Vse kaže, da ni bilo jasno, kaj je admiral dobil, ker je poslal fregato Concordio na Malto po navodila. Ladja je imela nalogo, da prinese tudi hrano in vodo. Angleška ladja se je napotila v Tunis k beju. Medtem so se tudi mestni branilci pripravili na ponovno obrambo. Na obali so postavili nove obrambne nasipe.¹²³

4. aprila 1786 se je vrnil šambek Cupido, v skladiščih

119 T. Mascheroni, o.c., str. 71, PAK, Družinski arhiv Cadamuro, Ordini Per La Naue Sirena, str. 50-52

19. 2. 1786

Ladje so preskrbeli s prepečencem. Za delo so bili zadolženi mornarji s Palme in Vittorie. Mornarji s Cupida so bili zadolženi za preskrbo s slanim mesom. Ladijski pisarji so posadkam izplačali mesečno plačo. Oficirji so imeli prost izhod v mesto.

20. 2. 1786

Ladijski mojstri so nadaljevali z deli na Sireni, Cupidu, Vittoriji in Eolu. Posadke so si dopolnili zaloge vina. Tudi ta dan je lahko šlo z vsake ladje poleg oficirjev še 12 mornarjev v mesto, kjer so lahko ostali do 23. ure. Iz aresta so izpustili drugega pilota Bassija, še prej pa je moral obljubiti kapetanu Chiulichu, da bo izvrševal vse njegove ukaze.

21. 2. 1786

Ladijski mojstri so nadaljevali že začeta dela. Posadke so dopolnjevale zaloge pitne vode. Kot običajno so oficirji in mornarji (po 10 na posadko) lahko šli v mesto.

Pregledati so morali stanje bolnikov v bolnišnici, ter ozdravele vključiti v običajna ladijska opravila.

22. 2. 1786

Ladijski mojstri so nadaljevali dela na Cupidu. Posadki Sirene in Concordije so dopolnile zaloge prepečenca. Posadki bombard, Palme in Esploratora, pa so dopolnili zaloge vode.

Dopolnili in pregledali so posadki Eola in Vittorije.

24. 2. 1786

Mizarji in kalafati so nadaljevali delo na Cupidu. Mornarji so nadaljevali z dopolnitvijo zaloge pitne vode. Na Cupido so dopolnili zaloge prepečenca.

25. 2. 1786

Mojstri so popravili jamborne vrvi na Sireni. Na Sireni so kaznovali mornarja, ki je skušal dezertirati (telesna kazen).

Na vseh ladjah so posadke pripravile jadra. Pripravljeni so bili na izplutje.

26. 2. 1786

Tega dne nihče ni smel v mesto. Ladijske posadke so pregledovale vetrila (jadra, vrvi, prečke itd.) in dopolnjevale zaloge hrane in vode. Ladje so morali pripraviti na odhod.

120 T. Mascheroni, o.c., str. 72

121 Ibidem, str. 73

122 PAK, Družinski arhiv Cadamuro, Ordini Per La Naue Sirena, str. 53

123 T. Mascheroni, o.c., str. 75, PAK, Družinski arhiv Cadamuro, Ordini Per La Naue Sirena, str. 54-55

20. 3. 1786

Iz smeri Trapanija sta prišla šambek Nettuno in fregata K. Angelo. Na Malti ta posadki dopolnili zaloge živin in pitne vode. Mornarji so dobili izhode v mesto, vendar so morali biti lepo urjeni in oblečeni, strogo so morali paziti na disciplino. Ob prvem neredu je bil izhod v mesto za vse prepovedan. Zdravnik Costanzi pa je prevzel na zdravljenje v mestno bolnico vse bolne mornarje.

29. 3. 1786

Mojstri so začeli s popravili ladij. Omenja se večje število kaznovanih mornarjev. Na K. Angelu je bil z petimi udarci s palico kaznovan mornar, zaradi kraje.

Nadaljevali so s preskrbo vode.

je imel meso in druga živila, ki so jih razdelili po ladjah. Po treh dneh je bila posadka Cupida poslana pred Tripoli. Angleška ladja se je vrnila brez novic o premirju, zato so se beneški mornarji pripravili na napad. Admiral je pregledal oborožitev in stanje splavov. Med pregledom so opazili, da v pristanišče pluje sovražnikova ladja. Beneške ladje so se takoj pognale v zasledovanje. Najbližje je bil pilot Niccolo Wcovich. Gusarji so začeli streljati, ko so z ognjem odgovorili tudi beneški vojaki, so ubili poveljnika ladje in tri mornarje, ladjo pa privlekli za seboj. Angleški morarji so znali povedati, da je bilo ob zadnjem napadu v mestu uničenih trideset hiš, en top in del trdnjave.

13. aprila je fregata Concordija zasledila beneško floto, vendar se zaradi močnega vetra ni mogla približati. Nevihta je trajala tri dni, zato so ladje vrgle še tretje sidro.

20. aprila so še pihali dokaj močni vetrovi, 22. aprila pa so se umirili. Gusarski sandal se je ob obali približal mestu. Beneški mornarji so se takoj pripravili na zasledovanje. Zaradi plitvega morja je gusarska ladja je nasedla in mornarji so poskakali v morje. Beneški mornarji so se vrnili, saj je bilo nasedlo ladjo pod ognjem sovražnih topov težko rešiti. V akciji so beneški mornarji ubili enega gusarja, pri Benečanih pa si je nek mornar zaradi nepazljivosti močno porezal roko. Akcijo je vodil pilot Niccolo Wcovich.

Istega dne je priplul Cupido s svežim govejim in ovčjim mesom in z zalogo vode.

23. aprila ob zori so beneški mornarji opazili ladjo, ki se je bližala zalivu. Galeota Espoloratore je francoski ladji, ki je iz Kandije v Tunis peljala milo in rozine, prekrizala pot. Po dveh dneh so ladjo izpustili.

26. aprila je v zaliv priplula druga francoska ladja s tovorom desk, železnih predmetov in volne. Prihajala je iz Marseilla, namenjena pa je bila v Tunis. Tega dne so beneške ladje zaustavile tudi tuniško trgovsko ladjo.

27. aprila je šambek Cupido ponovno odplul po živila.

Ko se je vreme 29. aprila izboljšalo, je admiral ukazal ponovno napasti mesto. Ob plimi so se mu ladje približale in ob 7. zvečer je bilo vse pripravljeno. Noč je bila temna, brez lune; ob zori pa so beneški topničarji začeli z dokajšnjo natančnostjo obstreljevati mestno središče. Napad je trajal do poldneva. Mestni topničarji so se silovito branili in ubili enega od napadalcev. Benečani so z bombard izstrelili 111 bomb, nato pa so se zaradi prihajajoče oseke morali umakniti na odprto morje.

3. maja 1786 je vreme bilo zopet primerno za napad. Beneški topničarji so usmerili ogenj predvsem na položaje obrambnega topništva. Ker so z napadom začeli zgodaj zjutraj, so razplamтели se požari osvetlili mesto. Branilci so zadeli beneški kajič in pri tem ubili enega mornarja. Topničarji z bombard so izstrelili 147 bomb. Po koncu napada so v mestu divjali številni požari, po katerih so Benečani sklepali, da so bombe zadele skladišča olja ali volne.

6. maja ob 22. uri so se napadalcii zopet približali mestu. Med napadom, ki je trajal od pol dveh do polnoči do treh zjutraj, so z bombard in splavov izstrelili 73 bomb.

8. maja se je beneška flota zasedla 23 milj od mesta. Beneškim ladjam je primanjkovalo živil, predvsem pa vode, zato na ladjah niso kuhali toplih obrokov.

Vsi so nestrpnost čakali na Cupida, ki je z zalogami hrane in vode prispel z veliko zamudo.

15. maja je beneška flota odplula proti Querchinom. Pihal je močan veter. Flota je bila že 20 milj oddaljena od otoka Linose, a se zaradi močnega vetra ni mogla usidrati na Malti. Slabo vreme je trajalo štiri dni. Veter je lomil prečke, trgal jadra in vrvi. Bombarda Distruzione je izgubila rešilni čoln.

V Tripoliju je v tem obdobju razsajala kuga in tudi beneški mornarji so bili v nevarnosti. Admiral Emo je ukazal najstrožje varnostne ukrepe, saj so mornarji na Malti prihajali v stik z najrazličnejšimi ljudmi. Na eni izmed trgovskih ladij je poveljnik umrl prav zaradi kuge. Beneškim mornarjem je zmanjkalo prepečenca, zato so dobivali svež kruh (16 unč na dan).

6. junija 1786 je fregata Kavalier' Angelo odplula na Krk po prepečenec.

10. junija je v pristanišče prispel Nettuno. Pospremil je trabakul s tovorom vina in pošto. Prispelo je pismo beneškega konzula v Tripoliju, v katerem je opisal razdejanje, ki so ga naredile beneške bombe v Sfaxu. Porušenihi je bilo ogromno hiš, poškodovani so bili obrambni stolpi in obzidje.

Fregata Kavalier' Angelo se je z ugodnim vetrom hitro vrnila s Krfa. Pripeljala je 70.000 liber prepečenca, kar je zadoščalo za tri mesece (vsak mornar je dobil libro prepečenca na dan). Prispela je tudi beneška trgovska ladja, ki je pripeljala jadra, vrvi, smolo, katran, klobučevino za potrebe kalafatov in 242 bomb različnih kalibrov.

26. junij je poveljnik Mazzuccato odplul z ladjo v Maroko, kjer je na ladjo sprejel kraljevega sina in ga peljal v Meko. Ladja je bila zelo dobro in številno obo-

30. 3. 1786 (str. 54)

Na ladjah so pospravljali skladišča, kjer se hrani smodnik. Smodnik so prenesli na obalo. Nadaljevali so s preskrbo pitne vode.

rožena. Pred odhodom so z ladje raztovorili 322 bomb različnih kalibrov.

30. junija je iz Livorna prispel Cupido s 40.000 cekini. Sporočil je tudi, da so admirala Angela Ema izvolili za Prokuratorja sv. Marka, saj je prejšnji prokurator Contarini umrl. Vsa flota se je novice veselila in praznovalo se je tri dni.

2. julija 1786 je na Malto priplul keč Capitan Nordio z 250.000 librami prepečenca.

4. julija so izplule ladje Fama, Vittorija, Eolo, Concordija, Palma, Kavalier' Angelo, oba šambeka, dve bombardi ter galeota.

Po 20 dneh plovbe so ladje prispele pred Biserto. Zaliv je velik in polkrožen, mesto pa je od rta oddaljeno 8 milj. Okolica mesta je bila intenzivno obdelana. Biserto je varovala močna obramba (utrjeno obzidje s številni topovi).

Beneški mornarji so takoj začeli z gradnjo splavov. Vso pripravljalno delo so končali v štirih dneh. Sidra so potopili 700 korakov od mestnega obzidja. Splave in oborožene čolne so vodili že znani piloti in častniki.

30. julija sta bombardi začeli s poskusnim napadom. Topničarji so z Distruzione izstrelili 28 bomb, s Polonije pa 18, od katerih je večina zadela cilj. Napad je prekinil dober strel mestnih branilcev, ki so zadeli Distruzione poldrugi čevlji pod vodno linijo. Luknjo so mornarji za silo zamašili. Z mesta so topničarji izstrelili več kot 60 bomb velikega kalibra, s splavov pa se ni dalo streljati, ker so valovi bili le previsoki.

31. julija so se beneški topničarji ponovno pripravili na napad. Tega dne so sodelovali tudi topničarji s splavov in oboroženih čolnov. Večina od 136 izstreljenih granat je zadela cilj. Branilci mesta pa tokrat niso imeli sreče. Zadeli so sicer bombardo Distruzione, ki ni utrpela večje škode, pehotni vodnik pa je bil lažje ranjen.

Zaradi močnega severnika so bili 1. in 2. avgusta spopadi prekinjeni. Šele ob devetih zvečer so izstrelili iz bombard in splavov skupno 92 bomb, a zaradi vetra so napad prekinili. Bisertčani so tokrat bolje streljali. Zadeli so Distruzione v jambor, eksplozija je strgala jadra in vrvi, poškodovala pa tudi eno sidro. Tudi Poloniji so preluknjali palubo, vendar brez večjih posledic. Na oboroženem čolnu, ki ga je vodil Napich, je bomba ubila dva mornarja in enega vojaka. Krogla je zadela tudi čoln, ki ga je vodil Subitich, vendar so luknjo hitro zamašili.

4. avgusta je bilo morje mirno, primerno za silovit napad, ki je trajal tri ure in pol. Napadalci so izstrelili 183 bomb, katerih večina je priletela v cilj. Branilci pa so zadeli sprednji jambor na bombardi Distruzione in poškodovali vetrilo.

Po enodnevnem počitku so Benečani ponovno napadli in izstrelili 198 bomb. V mestu so izbruhnili številni požari. Branilci so spet zadeli jambor na Distruzione in ga huje poškodovali. Tudi na bombardino palubo

je padla bomba, a ni počila. Bila je francoske izdelave kalibra 24, v italijanskih merah pa kalibra 40.

Zadeli so tudi Polonijo 2 čevlja pod vodno gladino, vendar so mornarji luknjo hitro zamašili. Ponoči pa so ladijski mojstri popravili vse poškodbe, ki so nastale na ladjah. Tega dne je iz Tunisa priplula francoska ladja s poročilom o bojih. V mestu je bilo mnogo ubitih, povzročena pa je bila tudi velika materialna škoda. Francoska ladja je nato odplula v Livorno.

7. avgusta so beneški topničarji izstrelili na mesto 64 bomb. Naslednji dan so splave razstavili in začeli s pospravljanjem.

10. avgusta je beneška flota dvignila sidra in izplula iz zaliva. Po štirih dneh plovbe je flota prispela do otoka Favignane in se tu oskrbela z vodo. Zaloge so obnovili v štirih dneh, nato so ladje odplule. V pristanu je ostala fregata Kavalier' Angelo, saj ji je severozahodni veter onemogočil pluti v smeri Livorna. Po štirih dneh je flota priplula na Malto. V pristanišču je bil zasidran šambek Cupido. Pred tuniško obalo je zasledoval gusarsko ladjo, ki je zasegla neapeljski pink. Gusarji so pink preluknjali in zbežali.

24. avgusta je v trup bombarde Distruzione vdirala voda in so jo morali stalno črpati (17 palcev na uro). Štirje potapljači so ladjo temeljito pregledali in našli luknjo s premerom enega palca. Poškodbo so popravili in na ladjo natovorili 200 bomb.

28. avgusta je v pristanišče prispel keč Kapitan Frederigo v spremstvu manjše trgovske ladje. Skupaj sta prevažala 500 sodov smodnika, 2705 bomb različnih kalibrov (500, 300, 200 in 100 lbsrke), večje količine vrvi, jader in jambor za fergato Sireno.

4. septembra 1786 je admiral Quirini odpotoval v Benetke na malteški spironari. Najprej se je ustavil v Sirakuzi, do koder ga je spremljal šambek Nettuno. Tega dne so beneške ladje dvignile sidra, razen Sirene, ki je ostala na popravilu.

5. septembra je flota srečala beneško trgovsko ladjo s tovorom lesa za Malto. Po devetih dneh križarjenja so se floti pridružili še Nettuno, Sirena in Kavalier' Angelo. Ko je flota prispela 30 milj od Sousse, je admiral ukazal postaviti splave.

19. septembra se je beneška flota zasidrila 2 milj od Suse. Admiral je ukazal poveljnikom, naj se postavijo v bojni položaj. V prvi vrsti so bili splavi, v drugi bombarde in nato ostale ladje. Bombarde so postavila svoja sidra 1040 korakov od mestnega obzidja. Mornarji so sestavili 6 splavov in oborožili 4 večje čolne. Vodili so jih že znani piloti in častniki: kapetan Lazarovich, pilot Zar, Pilot Gianxich, pilot Wcovich, kapetan Milosovich, pilot Subitich in poročnik Pauovich. Na vseh čolnih in splavih so posadke imele dvojno poveljevanje: mornariško in vojaško.

Dva dni kasneje sta fregati Sirena in Kavalier' Angelo dobili posebni nalogi. Sirena je morala križariti pred

tuniškimi zalivom, Kavalier' Angelo pa med Lampeduso in Quercini.

Po hudem deževju in vetru se je 26. septembra vreme umirilo. Ob 24. uri sta se bombardi, splavi in čolni približali mestu. Začeli so s poskusnim topniškim napadom. Ker sta bili bombardi preveč oddaljeni, izstrelki niso zadeli cilja. Mornarji so sidra postavili za 120 korakov bližje mestu in se pripravili za naslednji napad. Obstreljevati so začeli ob petih zjutraj, končali pa ob sedmih. Večina od 279 bomb je padala na mestno središče. Mestni branilci pa zaradi teme niso zadeli ciljev. Naslednjo noč so mesto napadli ob treh zjutraj. Napad pa ni bil tako učinkovit, ker je bilo morje razburkano. Uspešno pa so izstrelili 150 bomb in v mestu so se pojavili številni požari.

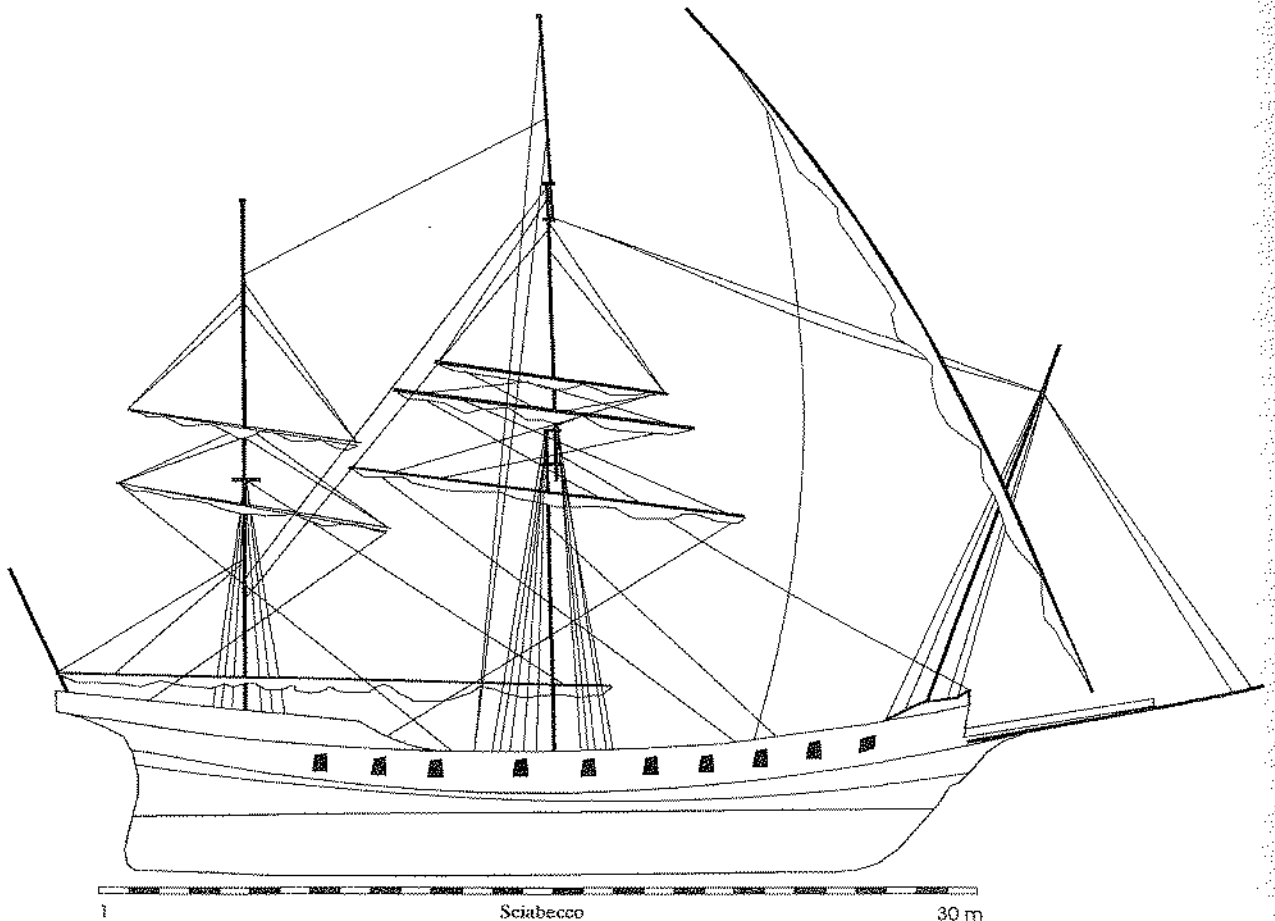
29. septembra so napad začeli ob dveh ponoči. Na bombardi Distruzione se je poškodovalo ležišče minometa, zato so streljali samo z manjšim topom. Skupno so beneški topničarji izstrelili 118 bomb. Tudi naslednji dan so se beneška plovila približala mestu. Po dveurnem nameščanju so bila pripravljena na ogenj. V mestu je 147 bomb povzročilo številne požare.

1. in 2. oktobra 1786 je pihal močan veter, bombardi Distruzione je celo strgalo eno izmed sidrnih vrvi. 3. oktobra se je vreme umirilo in beneški mornarji so se

ob polnoči začeli približevati mestu. Po dveh urah so bili na položaju, topničarji pa so začeli z napadom. Noč je bila svetla in mestni branilci so lahko dokaj natančno streljali na ladje napadalcev. Bomba je zadela topničarja na bombardi Distruzione in mu odbila glavo. Večjo škodo pa so zadetki povzročili na ladijskih vetrilih. Bombardi Polonija so preluknjali krov. Ranjeni pa so bili tudi trije mornarji na splavih. Beneški topničarji so v tem napadu izstrelili 273 bomb. Admiral je napad takole opisal: "Mesto je bilo zelo poškodovano in ni bilo sposobno nuditi učinkovite obrambe. Zahvalil bi se vsem, od najnižjega vojaka do najvišjega oficirja, za dobro opravljeno delo."

5. oktobra so beneški topničarji ponovno napadli mesto. Takrat pa so mestni branilci odgovorili z močnim ognjem in beneške ladje so se oddaljile na varnostno razdaljo. 7. oktobra je beneška flota dvignila sidra in izplula iz zaliva. Bombardi in galeota Esploratore so se usmerile proti Malti. 14. oktobra je flota prispela na Malto. Tu je bil zasidran Cupido, ki je končal križarjenje izpred tuniških obal. Fregato Sireno je po odhodu A. Querinija vodil plemič Trevisan.

Šambek Cupido je 16. oktobra spet odplul na križarjenje ob obalah Afrike, vrnil pa se je 10. novembra 1786.

20. novembra je fregata *Kavalier' Angelo* izplula na križarjenje med Tripolijem in Lampeduso. Kmalu po odhodu je v ladjo začela vdirati voda, zato se je morala vrniti na popravilo. Na Malti so medtem mojstri popravili vse poškodovano orožje in sestavne dele (ležišča itd.)

22. novembra je priplul *Cupido*, vendar je takoj odplul proti Linosi in se vrnil 2. decembra 1786. 7. decembra so ladje *Eolo*, *Vittorija*, *Concordija* in *Palma* izplule in se vrnil 18. decembra. V *Concordio* je močno vdiral voda. Popravilo je trajalo 4 dni.

22. decembra se je na Malto vrnila fregata *Sirena*, ki je križarila pred otokom Lampeduso.

Po dveh mesecih plovbe se je 27. decembra iz Livorna vrnil *Nettuno*. Z njim je prišel admiral Tommaso Condulmer, novi poveljnik flote. Imel je tudi dragocen tovor 45.000 cekinov. Posadko je na poti ves čas oviralo neurje, zato se je tudi potovanje dolgo zavleklo. Šambek je imel poškodovan ladijski trup, ki so ga morali mojstri na novo premazati. Po *Nettunu* je prišla na vrsto ladja *Vittorija*, ki je ravno tako močno puščala.

28. decembra sta se v Benetke vrnila *Polonija* in *Cupido*, fregata *Palma* z admiralom Condulmerom pa je odplula proti rtu Capobon in Portofarini.

Naslednji dan se je s Krfa vrnila fregata *Kavalier' Angelo* s tovorom prepečenca. 2. januarja 1787 je s Sicilije prispel *Nettuno* prav tako s tovorom živil. Že 8. februarja 1787 je odplul v Benetke. Tega dne sta se s križarjenja vrnili fregati *Sirena* in *Palma*.

24. februarja sta v matično pristanišče odpluli bombardi *Distruzione* in *Polonia*. 5. marca 1787 sta ladji prispeli na Krf, 7. marca do Dubrovnika, 13. marca do Korčule in Visa.¹²⁴ 20. marca sta ladji prispeli do Poreča in se 21. marca 1787 zasedrali v Benetkah.

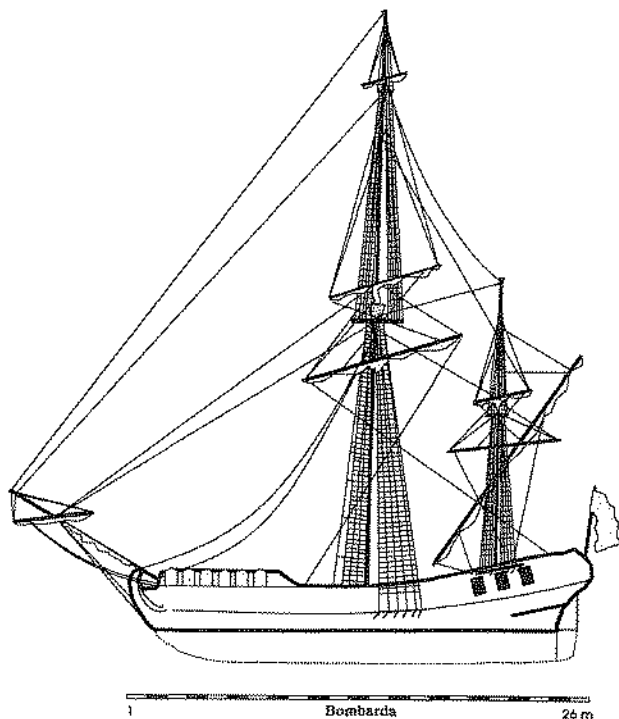
Tako so se z delnim beneškim uspehom končali trije vojni pohodi proti tuniškim gusarjem. Če bi admiral A. Emo od senata dobil dodatno vojaško pomoč - prosil je za 10.000 vojakov, s katerimi je nameraval zasesti tunizijska mesta, bi vojna dobila nove razsežnosti. S tako močno floto in z dodatnimi vojaki, je admiral hotel uničiti vsa gusarska oporišča na obalah Tunisa.

Zaradi slabega gospodarskega stanja Beneške republike in slabšega političnega stanja v Evropi admiral A. Emo pričakovane pomoči ni dobil. Beneški senat je napačno razdelil floto na dva dela. Prvi del je vodil admiral A. Emo, drugi del pa admiral Condulmer.

Beneška flota je poškodovala in potopila del tunizijskih ladij in za kratko dobo zavarovala beneške trgovce.

Senat pa je admiralu A. Emu na koncu vojaškega pohoda naredil hudo krivico. Čeprav je bil admiral A. Emo najbolj zaslužen za beneške uspehe, je senat naročil admiralu Condulmeriu, naj vodi sklepanje miru z Tunizijci. To je admiral Ema tako prizadelo, da je zbolel in se z ladjo *Famo* zatekel na Malto, kjer je kmalu tudi umrl.

Po končani vojni je beneški senat pripravil eskadro 3 vojaških ladij (*Sireno*, *Venero* in *Pellade*), ki so varovale beneško trgovsko ladjevje na poti v Levant.¹²⁵

124 T. Mascheroni, o.c., od str. 75 do 112

125 Stefani Giuseppe, o.c. str. 129

* Risbe je računalniško obdelal Dino Gomezel

RIASSUNTO

L'Autore constata che il regionalismo subnazionale rappresenta una tendenza nello sviluppo degli stati europei, il che è la conseguenza della regionalizzazione e del regionalismo che in essi si sono affermati. La regionalizzazione è il fenomeno di trasmissione delle competenze dal potere centrale alle unità amministrative subnazionali, che gli stati intraprendono per poter più facilmente dirigere le relazioni sociali. Il regionalismo, invece, è la richiesta della popolazione di avere maggior influenza sul destino della propria vita e dell'ambiente in cui vive. Nel linguaggio politico le regioni subnazionali sono quindi unità giuridico-amministrative di uno Stato, immediatamente sotto il potere centrale e al di sopra dei poteri locali. La maggiore consapevolezza a livello regionale della responsabilità per il proprio sviluppo, ha comportato che le regioni hanno cominciato ad inseguire la realizzazione dei propri obiettivi non soltanto all'interno del territorio nazionale, bensì anche al di là dei confini statali. In un primo tempo hanno stretto relazioni transconfinarie per rispondere ai bisogni degli abitanti delle aree di confine, e successivamente anche agli interessi funzionali a livello internazionale più ampio. Quando le regioni hanno constatato che sono più sensibili e suscettibili alle politiche di integrazione sovranazionale, hanno istituito anche una loro associazione politica globale. Mediante le diverse forme di unione cercano di influire non solo sulle politiche degli stati nazionali, ma anche direttamente sulle politiche di integrazione sovranazionale. I successi avuti in tale campo le include indubbiamente tra i soggetti delle relazioni internazionali, anche se ancora non sono soggetti del diritto internazionale. Le tendenze di sviluppo a livello europeo sono però chiaramente riconoscibili e nessuna futura architettura europea può trascurare il ruolo delle regioni subnazionali nei rapporti internazionali. Le regioni subnazionali e transconfinarie (transnazionali) sono l'espressione delle necessità e delle richieste che la popolazione di queste aree manifesta.